

Зэфэхьысыжьхэр ашыгъэх, пшъэрылъхэр агъэнэфагъэх

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Икыгъэ 2013-рэ илъэсым Адыгеим ихьыкумхэм юфэу ашлагъэм изэфэхьысыжьхэм ыкӀи кӀи-хъэгъэ илъэсым пшъэрылъэу зыфагъэуцужьхэрэм зацӀытегушылӀгъэхэ зэхэсыгъо тыгъуасэ щылагъ. Ащ илофшӀэн хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу ТхьакӀушынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъалэу Лылужъу Адам, хэбзэушхъумкӀо кӀу-лыкӀушхэм япащэхэр, нэмыкӀхэри.

Республикэм игъэцӀкӀо хэбзэ кӀулыкӀушхэмрэ хьыкумхэмрэ язӀпхыныгъэ ыкӀи язӀдӀэлэжъэн зэрэзэхӀащэрэм АР-м и Лышхъхъэ осӀшӀу фишыгъ. Экономикэм хэбзоньгъэхэр ышӀынхэм фӀшӀ мы системэм хэтхэм ялофшӀэн зерагъӀсырэм мэхъанэшхо зӀригъэхъыгъ. — Мыщ хэтэу юф зышӀлэ-

хэрэм сыдигъуи пшъэрылъ шхъалэу ялӀр цыфхэм яфитыныгъэхэр къаухъумӀныр, шыпкъагъэ хэлъэу юфхэр зехафыныр ары. Адыгеим ихьыкумашӀэхэм ар дӀгъоу агъэцӀкӀэ, ацӀкӀэ ахэм тафӀраз. УФ-м и Президентэу Владимир Путинр хьыкумашӀэхэм яяенӀрӀ ЗӀфӀс кӀышчыгушылӀзӀ, къӀра-

лыгъом ицӀыфхэр кӀыушхъумӀн зӀрилӀэкӀыштымкӀэ амалэу лӀ-кӀӀӀхэр хьыкумхэм бӀкӀӀ зӀ-ряпхыгъэр кӀыхигъэщыгъ. Мы аужырӀ илъӀсхэм хьыкумхэм анахъ гъэхъгъэ инӀу ялӀ хъу-гъэу къӀралыгъом ипащӀ ылы-тагъэр ахэр нахъ зӀлухыгъэх, обществэм нахъ пӀблагъэхэ зӀ-рӀхъугъэр ары. БлӀкӀыгъэ илъӀ-сыр пштӀмӀ, Адыгеим ихьыкумхэм зӀкӀӀмкӀи юф мин 63-м ехъу зехафыгъ, 2012-рӀ илъӀ-сым егъӀпшагъэмӀ, а пчъагъэр процент 20-кӀӀ нахъыб. Обще-ствӀэр анахъэу зыгъӀгумӀкӀырэ социальнӀ юфыгъохэм, псӀ-упӀӀ-коммунальнӀ фӀло-фашӀӀ-хэм япхыгъэхэм, нӀмыкӀ лъэны-кӀохэмкӀи цыфхэм яфитыны-гъэхэр зыщыукогъэ чыплӀхэр дӀгъэзыжыгъӀхэм шуналӀ те-жъугъэтыгъ, ацӀкӀӀ тышъуфӀ-

раз, — кӀылуагъ ТхьакӀушынэ Аслъан кӀызӀрӀэгъуогъӀгъэхэм закыфигъазӀзӀ.

АР-м и АпшъӀрӀ Хьыкум и Тхьаматэу ТрӀхъо Аслъан кӀызӀрӀэгъуогъӀгъэхэмкӀӀ, блӀ-кӀыгъэ илъӀсым федеральнӀ ыкӀи зӀгъӀшӀужь хьыкумашӀэхэм юф мин 63-м ехъу зехафыгъ: 2 246-р уголовнӀ юфых, адрӀ-хэр гражданскӀ ыкӀи админи-стративнӀ хӀбзӀукогъӀгъэхэм япхыгъэх. Анахъэу аналӀ зыты-рагъӀгъэхэм ащыц гъогуры-кӀоным ишапхъэхэр зыукох-рӀэм атефӀрӀ пшъӀдӀкӀыжъыр ягъэхыгъӀныр. Мы категори-ем кӀыхиубытӀрӀ юф 5854-рӀ хьыкумхэм зехафыгъ, 2012-рӀ илъӀсым елытыгъэмӀ, ар про-центи 4,8-кӀӀ нахъ макӀ. Ешъу-агъэу рулым кӀӀрысыгъӀхэм альӀныкӀокӀӀ хьыкумхэм унӀ-шӀо гъӀнӀфагъэхэр ашыгъэх, гъогурыкӀоным ишапхъэхэр зы-укогъӀ водителӀ 2643-мӀ ма-шинӀр зӀрафӀнымкӀӀ фитыны-гъэу ялӀр кӀӀзыушхъагырӀ тхыльхэр алахыгъэх. Зыныбж имыкӀугъэхэм, пенсионерхэм, гъот макӀӀ зилӀ унагъохэм, сӀ-къатныгъэ зилӀхэм яшӀоигъоны-гъэхэр ыкӀи яфитыныгъэхэр кӀӀушхъумӀгъӀхэм хьыкумхэм анахъэу аналӀ тырагъӀтыгъ.

БлӀкӀыгъэ илъӀсым ялоф-шӀӀэн зӀфӀхъысыжъэу фӀхъу-гъэхэм уагъӀрӀзӀнӀ зӀрӀщы-тыр А. Трахъом кӀылуагъ, ау джыри гумӀкӀыгъоу щылӀр зӀ-рӀмымакӀӀр кӀыхигъӀыжъӀзӀ, хьыкумашӀэхэм ялофшӀӀэн нахъ агъӀлӀышынӀу, цыфхэр къа-зӀрачыгушхъӀхэр къагъӀшып-кӀӀжъыныу къаджагъ. ИлъӀсӀу тызыхъытӀм пшъӀрылъ шхъалэу зыфагъӀуцужьхэрэм кӀӀкӀӀу кӀащыуцугъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

**Лышхъхъэм
илофшӀӀгъу
зӀлукӀӀгъушхэр**

ЛъӀпкӀыр рӀгушхо

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу ТхьакӀу-шынӀ Аслъан Урысы-ем, Адыгеим, КъӀрӀ-щӀе-ЩӀӀрджӀсым ыкӀи КъӀбӀртӀе-БӀлькӀа-рым янароднӀ арти-стӀу, УФ ыкӀи АР-м я КъӀралыгъо шлухъаф-тынхэм ялауреатӀу, ордӀыло ыкӀи кӀӀшӀо-кӀо ансамблӀу «Ис-лъамыем» ихудожест-веннӀ пӀщӀу, компо-зитор цӀӀрылоу НӀхӀе Аслъан тыгъуасӀ лӀ-кӀагъ. юфтхъабзӀм хӀлӀжъагъэх АР-м и Премьер-министрӀу КъумпӀыл Мурат, рес-публикэм культурэм-кӀӀ иминистрӀу Къулэ МухъамӀд, Лышхъхъэм иупцӀӀжъӀгъоу Шхъхъ-лӀхъо СветланӀ.

ЗӀдӀгушылӀгъур рамыгъа-жъӀзӀ, АР-м и Лышхъхъэ бӀ-мышӀӀу зимӀфӀкӀ хӀзыгъӀунӀ-фыкӀыгъэ НӀхӀе Аслъан джыри зӀ фӀгушлуагъ, шлухъафтынӀу фашыгъӀ автомобилым илун-кӀыбзӀхэр ритыжъыгъэх.

— ГъӀхъагъэу уилӀхэм рес-публикӀэр, адыгӀ лъӀпкӀыр аргъушхо, культурэм ихӀхъоныгъӀ-хэм уилахышхо зӀрахӀлым фӀшӀ тыпфӀраз, «тхъауегъӀсӀу» отӀло, — кӀылуагъ республикэм и Лышхъхъэ А. НӀхаим зы-кыфигъазӀзӀ. — Дмитрий Шостаковичым ыцӀкӀӀӀ агъӀнӀ-фӀгъӀ шлухъафтынӀр кӀызы-фагъӀшӀошагъӀу республикэм исыр о зыр ары. Урысыем имызакъоу, дунаим щызӀлӀа-шӀӀӀр узипӀщӀ «ИслӀамыем» иконцертхэм цыфхэр къаӀжӀх, лъӀпкӀым икултурӀу идӀхагъӀ кӀызылотыкӀыр ордӀхэм, къа-шӀохэм ягуапӀу яплӀых. Ар зымыуасӀ щылӀп.

АР-м и Лышхъхъэ, зыщыц лъӀпкӀӀу илофшӀагъӀ мыщ фӀ-диз осӀшхо кӀыфӀзышӀыгъӀхэм зӀрафӀразӀр НӀхӀе Аслъан кӀылуагъ. НӀужым творчествӀм ыльӀныкӀокӀӀ гухӀлӀу илӀхэм кӀагъушылӀгъ. Культурэм и ИлъӀс кӀыдыхӀлӀытагъӀу «Ис-лъамыем» концертхэр кӀыты-щытх. ОперӀу «Раскаты далекого грома» зыфилорӀр кӀалӀу Крас-нодар кӀышчыгъӀлӀгъошт. Джащ фӀдӀу ШӀацӀ щыкӀошт Паралим-пийскӀ джӀгунхэм якызылӀухын хӀлӀжъӀшт, концерти 4 кӀытышт.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Къуижъ СаидӀ ректорӀу хадзыгъ

ТыгъуасӀ, щылӀ мазэм и 29-м, МыекъопӀ къӀра-лыгъо технологическӀ университетым иректор ихӀдзынхэр зӀхащагъэх. Мы лӀнатӀм лухъаным-кӀӀ кандидатуритӀу щылагъ. Ахэр университетым ишӀӀныгъӀлӀжъхэм я Совет кӀыгъӀлӀгъуагъӀу, МыекъопӀ къӀралыгъо технологическӀ универси-тетым иректор ипшъӀрылъхэр джырӀ уахътӀм зыгъӀцӀкӀӀрӀ Къуижъ СаидӀр ежъ-ежъырӀу зы-кӀӀзыгъӀлӀгъуагъӀу, довузовскӀ гъӀсӀныгъӀм-кӀӀ мыщ и ГупчӀ ипащӀу Галина Севастьяно-вамрӀ. Урысые Федерацием гъӀсӀныгъӀмрӀ шӀӀныгъӀмрӀкӀӀ и МинистерствӀ мы кандидату-рӀхэм кӀадыригъӀштагъ. ХӀдзынхэм афӀгъӀхъыгъӀ конференциеу тыгъуа-сӀ щылагъэм илофшӀӀэн хӀлӀжъагъ Адыгэ Респу-бликэм и Лышхъхъэу ТхьакӀушынӀ Аслъан.

Республикэм и Лышхъхъэ юфтхъабзӀм пӀублӀ псалӀ кӀышчышӀыз, университетым гъӀ-хъӀгъӀшӀухэр зӀрилӀхэр, иматериальнӀ-техническӀ зытет

кӀылӀтын зӀрилӀэкӀыгъэр кӀы-хигъӀыжъгъэх.

— Университетым гъогуо кӀыхыгъӀм темыкӀӀу, гъӀхъа-гъӀхэр ышӀыхӀзӀ ыпӀкӀӀ лы-

кӀотӀн фае. Ащ дакӀоу, кӀӀлӀ-егъӀджӀ коллективым, студент-хэм яфӀло-фашӀӀхэр тӀрӀзӀу зӀшӀохыгъӀхэм, непӀ апшъӀ-рӀ еджапӀр зынысыгъӀ лъӀга-плӀхэм атемыкӀыным фӀшӀ зикандидатурӀ къагъӀлӀгъоу Къуижъ СаидӀ дедгъаштӀм нахъ тӀрӀзӀу сӀлӀытӀ, — кӀы-луагъ ТхьакӀушынӀ Аслъан кон-ференцием хӀлӀжъагъӀхэм за-кыфигъазӀзӀ.

Урысыем икыблӀ шӀолӀыр иапшъӀрӀ еджапӀхэм яректор-хэм я Совет итхьаматӀу, кӀы-блӀ федеральнӀ университетым иректорӀу Марина Боров-скаяр юфтхъабзӀм хӀлӀжъагъ. Ащ кӀызӀрӀэгъуогъӀгъэхэмкӀӀ, мы лӀнатӀр зезыхъан зылӀэкӀы-щтыр лӀпӀлӀсӀныгъӀшхо зыхӀл цыфӀу, зӀхӀцӀкӀо дӀгъоу цы-тын фае. ПшъӀрылъэу кӀӀуцӀ-

хэрӀр зӀрифӀшъуашӀу Къуижъ СаидӀ зӀрихъанхӀу зӀрилӀы-тӀрӀр ащ кӀылуагъ.

НӀужым кӀӀгушылӀгъӀ Къуижъ СаидӀ ректорым ипшъӀ-рылъхэр егъӀцӀкӀӀфӀ зӀшӀуихын ыльӀкӀыгъӀхэм, пшъӀрылъэу зы-фигъӀуцужьхэрэм кӀагъушылӀ-лагъ. Джащ фӀдӀу, ректорӀу зыхадзыкӀӀ анахъэу ыналӀ зы-тыригъӀышт лъӀныкӀохэм кӀа-щыуцугъ Галина Севастьяно-вари.

Конференцием хӀлӀжъагъӀ лыкӀохэм зыдырагъӀштӀрӀ кан-дидатурӀхэм амакӀӀхэр афа-тыгъэх. ЗӀфӀхъысыжъхэм кӀы-зӀрагъӀлӀгъуагъӀмкӀӀ, нӀбгыри 103-м щыщӀу 96-мӀ Къуижъ СаидӀ икандидатурӀ дырагъӀ-штагъ ыкӀи ректорӀу хадзыгъ.

ПИАТЫКЪО Анет.

Сомэ миллиард 16-м

ехъугъ

АР-м и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан мы тхъамафэм журналистхэм зэлукъгъоу адырила-гъэм джыри зэ кыфэтэгъэзэжьи. Икыгъэ 2013-рэ илъэсым изэфэхьысыжхэр ары нахьы-бэу ар зыфэгъэхьыгъагъэр, ау 2014-рэ илъэсым пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыгъэхэм журналистхэр къаклэупчлагъэх. Хабзэ хъугъэу республикэм и Лышхъэ аужырэ илъэсхэм ащ фэдэ зэлукъ-гъухэр журналистхэм адешилх. Мы пресс-конфе-ренцием, кызыэрэтлугъэу, республикэ, район ыкйи къэлэ къэбарлъыгъэлэс амалхэм ямы-закъоу, «Урысые гъэзетым», «Известия Юг», «Аргументы и Факты. Юг», «Комсомольская правда. Кубань», «Вольная Кубань», «Кубань сегодня», «РИА Новости» зыфилохэрэм, нэмык-хэм яжурналистхэр хэлэжъагъэх.

АР-м и Лышхъэ упчлэхэм джэуапхэр къаритыжынхэм ыпэклэ республикэм инепэрэ мафэ клэлэу кыитегушылагъ. Мыщ дэжым джырэблагъэ ом зэрар республикэм ирайонхэм ащыщхэм кызыэрафыхыгъэм игугъу кыищишыгъ, ащ идэгъэ-зыжын зэрэклорэм щигъэгъо-загъэх. Ощхэу къещхи кыгъэ-щтыжыгъэм нэбгырэ мини 100 фэдизмэ псырэ электричест-вэрэ ямылау кызыэригъэнэ-гъагъэхэр, нэбгырэ мин 12-мэ мы мафэхэм ахэр зэрафа-тлупшыжыщтыр кылауагъ. Рес-публикэм исоциальнэ-полити-кэ лъэныкъо кыитегушылэзэ, лъэпкъ зэфэшхъафыбэ зэды-щэпсэу нахь мышлэми, лъэпкъ е дин зэпэуцужь бырсыр зери-мылым, террористическэ акт-хэр зэрэщызэхамыщэхэрэм игуапэу къаклигъэтхыгъ. Кы-итегушылагъ ар Олимпиадэу Шъачэ щыклохтым Адыгеим илахъэу хильхъащтми, мэзаем

афэгъэхьыгъэ упчлэу къатыгъэм джэуап кыиритыжызызэ, илъэ-си 7-клэ узэклэлэбэжымызэ рес-публикэм ибюджет зэхэлъ сомэ миллиарди 5 нахьыбэ зэрэ-мыхъуштыгъэр, непэ ар сомэ миллиард 16-м зэрэрагъэхъугъэр кыихигъэщыгъ.

— Инвестициеу зэклэмкли а илъэсхэм сомэ миллиарди 100-м ехъу республикэм кыи-халхъагъ, — кылауагъ Тхаклушынэ Аслъан. — Нахьыпэ-клэ Гупчэм бюджетым ипро-цент 64-р лэпылэгъоу кыитлуп-шыштыгъэмэ, непэ ар про-цент 44-м нэдгъэсыгъ. 2013-рэ илъэсым бюджет зэхэтыр сомэ миллиард 16-м кыизехъум, ыпэ-рэ 2012-рэ илъэсым егъэпша-гъэмэ, проценти 104-клэ ар на-хьыбэу гъэцэклагъэ хъугъэ. Адыгеир мэкъумэщ субъектэу зэралытэрэр къэдгъэшъыпкъэ-жъэу мы лъэныкъом хэхъоны-гъэхэр ышлынхэм тыпылгыгъ ыкйи кыиддэхъугъ, джы ащ

хэрэм фэгъэхьыгъэ упчлэу кыи-ратыгъ. Анахь шхъалэу лэф зыдашлэхэрэм мы лъэныкъор

дар краимрэ ягъунапкъэ дэжъ щыдгъэуцугъ, — кылауагъ рес-публикэм и Лышхъэ. — Ащ

зэрэщышым Тхаклушынэ Аслъан кыиыгъэтхыгъ.

— УФ-м и Правительство зекло комплексышхоу «Лэгъо-Накъэ» ишлын анахъэу непэ а лъэныкъомклэ тызыгъэгъу-мэкырэр, — кылауагъ ащ. — Мы проектум кызыэрэщыдэ-лэытагъэмклэ, курортум зы уахътэм нэбгырэ мин 20-м ехъумэ зыцагъэпсэфын алъэ-кыщт. Ар илъэсым сомэ мил-лионрэ мин 500-рэ. Пэшлоры-гъэщэу кызыэралытагъэмклэ, сомэ миллиарди 7,5-рэ инве-стициеу республикэм кыи-халхъагъ хъушт. Ащ инфраструк-турэ игъэпсын илъэси 5-м кыи-клоцл къэралыгъом ыкйи рес-публикэм ябюджетхэм къахэ-хыгъэу пстэумкли сомэ милли-арди 2,4-рэ пэлухъагъ.

2013-рэ илъэсым изэфэхьы-сыжхэм кызыэрагъэлъэгъуа-гъэмклэ, зеклохэм яфэлэ-фа-шлэхэр агъэцэклагъэу пстэумкли предприятия 165-рэ иты зэрэ-хъугъэр Лышхъэм кыи-хыгъэ-щыгъ. Илъэситлуклэ узэклэлэбэ-жымызэ лэф зышлэщтыгъэм ар фэдитлуклэ нахьыб. Джащ фэ-дэу зеклоу кыи-хэрэм, зыплъы-хъа-клоу къа-клорэм япчъагъэ 2012-рэ илъэсым нэбгырэ мин 200-м ехъуштыгъэмэ, 2013-рэ илъэсым мин 315-м нэсыгъ, мы лъэныкъом хэхъоныгъэу ышлырэри проценти 6-клэ на-хьыбэ хъугъэ ыкйи сомэ милли-он 370-м ехъугъ. Инвестициеу а отраслэм кыи-халхъэрэр на-хьыбэ хъуным ыуж зэритхэ-ри Лышхъэм кылауагъ.

Гъогухэм яшлын фэгъэхьыгъэ

упчлэу къатыгъэм джэуап кыириты-жызызэ, Мыекъуа-пэ икыдэхъагъу, станицэу Ханскэм дэжъклэ, кыи-халхъыгъэ гъогу зэ-хэклэхэр пстэумэ апэу щысэу кыи-хыгъэх.

— Ящэнэрэ зэхэкыплэр Тэ-хъутэмыкье рай-онымрэ Красно-

пчъагъэр 1600-м къэдгъэсы-шъугъ, — кылауагъ Лышхъэм. — 2013-рэ илъэсым имэкъу-огъу мазэ клэлэцлыкы ыгъы-плэхэр гъэклэжыгъэным пэлуд-гъэхъанэу федеральнэ бюдже-тым кыи-халхъыгъэу сомэ мил-лион 227-рэ кыитфатлупшыгъ. Джыри мы илъэсым клэлэцлыкы ыгъыплэ 3 чыплэ 300-м ате-лытагъэхэу дгъэуцунхэу едгъэ-жъагъ, нахьыпэклэ щытыгъэхэу 5 зэтэдгъэуцужьын гухэлъ тил. Джырэблагъэ УФ-м и Прези-дентэу Владимир Путиным-рэ сэрырэ зэлукъгъоу зэдыти-лагъэм мы лэфым тычытегушы-лагъ ыкйи ахъэу ахэм апэ-лухъащтыр кыитфатлупшыгъэу ты-кыигъэгъуагъ.

Джащ фэдэу гъэсэныгъэм, медицинэм лэф ащызышлэхэ-рэм ялэжъапклэ къэлэтыгъэным фэгъэхьыгъэ унашъоу УФ-м и Президент кыи-халхъыгъэр икыоу ыкйи игъом республикэм щыгъэ-цэклагъэ зэрэхъугъэми мыщ дэ-жым кыи-халхъыгъэу гъэгъэ-жыгъэ. Медицинем фэгъэхьыгъэ упчлэу къатыгъэм джэуап кыириты-жызызэ, лъэхъаным диштэрэ оборудование дэгъухэмклэ ти-сымэджэщхэр зэрэзэтырагъэ-псыхъагъэхэм, ахэм лэф язы-гъэшлэщт специалистхэм яегъэ-джэни аналэ зэрэтетым, лъэ-хъаным кыиздихыгъэ шлыклэ зэфэшхъафхэр агъэфедэхэзэ тиврачхэм операции хылыгъэ-хэр ашлын зэралэкырэм къа-кыигъэтхыгъ.

— Медицинэм епхыгъэ уч-реждение 14-мэ, объект зэ-фэшхъафэу 50-мэ гъэцэклэ-жыкхэр ащытшыгъэх, — кы-лауагъ Лышхъэм. — Зэклэмкли фелдшер-мамыку пункт 24-рэ дгъэуцугъэ, джыри мы илъэ-сым 5 кыизэлутхын гухэлъ тил. Узэхэм ягъэунашын дэлэжъэщт гупчэ тилэпыш, ащ ыуж тит. Ащ ишлын тхылыгъэу ищыклагъэ-

«Мыекъуапэ игъогухэм ягъэцэклэжын тэ сомэ миллион 200-м ехъу пэлудгъэхъагъ. Зэклэмкли 2013-рэ илъэсым автомобиль гъогухэм ялыгъын сомэ миллион 325-м ехъу теклодагъ. Джащ фэ-дэу станицэу Дахъо икыу Лэгъо-Накъэ клорэ гъо-гур зэтэтэгъэпсыхъэ. Ащ иапэрэ комплекс ишлын сомэ миллион 145-м ехъу пэлудгъэхъагъ. Бжъэ-дыгъухъаблэ икыу поселкэу Инэм екырэ автомо-биль гъогум илъэмыджэу псыхъоу Псэкъупсэ-тельым игъэцэклэжыны икыгъэ илъэсым тыухы-гъэ. Ащ пстэумкли сомэ миллион 210-рэ тефагъ».

и 3-м ащ имашло зэрэпэгъо-кыишхэм. Олимпиадэм икуль-турнэ программэ республи-кэм иллыкло купэу нэбгыри 150-рэ хъурэр зэрэхэлэжъэ-щтыри кылауагъ. Стадион шхъа-лэ «Фышт» зэрэфаузыгъэри игуапэу Лышхъэм кыи-хыгъэ-щыгъ. Машлор Адыгеим кыи-зэрэсыштым кыитегушылэзэ, ар республикэм испортсмен ыкйи итренер цлэрылохэм кыизэрэра-хъа-кыиштыр, Мыекъуапэ ичылплэ анахь дахэхэм, гъэшлэгъонхэм зэрэщылэщтыр кылауагъ.

Ащ ыужым Тхаклушынэ Аслъан журналистхэм яупчлэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх. На-хьыбэу республикэм ищылаклэ кыи-клэупчлагъэхэр хъа-клэхэр ары. Социальнэ-экономикэ хэ-хъоныгъэхэм, гъэсэныгъэм илъэныкъоклэ лэфэу зэшлуахы-хэрэм, медицинэм, гъогухэм, нэмыкыбэхэм ахэр къа-клэуп-члагъэх.

Экономикэм ихэхъоныгъэхэм

кыи-халхъыгъэу, промышлен-ностым зызыриушъомбгъуштым лъэшэу ыуж тыхъагъ.

Мыщ дэжым мы лъэныкъом щылэжъэрэ предприятие инэу Адыгеим зилофшлэн щезыгъэ-жъагъэхэр, щлплэ гупчэхъоу кыи-халхъыгъэхэр щысэу кыи-халхъыгъэх. Джащ фэдэу блэкыгъэ илъэсым объект зэ-фэшхъафхэм яшлын ыкйи ягъэ-цэклэжын пстэумкли сомэ мил-лиарди 2-м ехъу зэрэпэлухъа-гъэр, ащ щыщэу сомэ миллион 400-р республикэ бюджетым кыизэрэхалхыгъэр кылауагъ. Ащ тетэу 2013-рэ илъэсым зэклэм-кли объект 41-рэ республикэм щаухыгъ. Ахэм ащыщэу 4-р цыфхэм псэу зэшъошхэр алэ-клэгъэхъэгъэным, 22-р — гъэ-стыныпхъэ шхъуантлэм афэгъэ-псыгъэх. Фелдшер-мамыку пун-кти 5 ашли атлупшыгъ, зы спорт комплексышхо кыизэлухыгъ.

Журналистхэм зеклоном изе-гъэушъомбгъун зэрэделажъэ-

Экономикэм ихэхъоныгъэхэм афэгъэхьыгъэ уп-члэу къатыгъэм джэуап кыиритыжызызэ, илъэси 7-клэ узэклэлэбэжымызэ республикэм ибюджет зэ-хэлъ сомэ миллиарди 5 нахьыбэ зэрэрагъэхъ-угъэр, непэ ар сомэ миллиард 16-м зэрэрагъэ-хъугъэр Тхаклушынэ Аслъан кыи-хыгъэщыгъ.

поселкэу Инэм екырэ авто-мобиль гъогум илъэмыджэу псыхъоу Псэкъупсэ телым игъэцэклэжыны икыгъэ илъэ-сым тыухыгъэ. Ащ пстэумкли сомэ миллион 210-рэ тефагъ.

Журналистхэм нэужым гъэ-сэнныгъэм, медицинэм афэгъэ-хыгъэ упчлэхэр АР-м и Лы-шхъэ ратыгъэх. Еджаплэхэм язэтэгъэпсыхъанклэ, клэлэегъа-джэхэм ялэжъапклэ къэлэты-гъэнымклэ лэфэу ашлагъэм имы-закъоу, клэлэцлыкы ыгъыплэ-хэмклэ зэшлуахыгъэми ар игъэ-клотыгъэу къатегушылагъ.

— Блэкыгъэ илъэсым клэлэ-цлыкы ыгъыплэу тшыгъэхэм, щылагъэу дгъэцэклэжыгъэхэм яшлуагъэклэ, чэзыум нэбгырэ мини 4 фэдиз хэтыгъэмэ, а

хэр дгъэхъазырыгъэх, Влади-мир Путиным кыиддыригъэ-штагъ.

Мыхэм анэмыкылау, электрон-нэ шыклар республикэм зэ-рэцагъэфедэрэм, псэуплэхэм яшлын зэрэлагъэклуатэрэм, уасэхэр, ахэм ягъэунашын зэ-рагъэлорышлэхэрэм, нэмыкхэм афэгъэхьыгъэ упчлэхэр журна-литсхэм къатыгъэх. Нэбгырэ пэпчэ игъэклотыгъэу джэуап Лышхъэм ритыжыгъ.

Пресс-конференцием икы-уым Тхаклушынэ Аслъан зэ-клэ журналистхэм «тхъашъуе-гъэпсэу» къарилуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-хыгъэх.

ШЪАЧЭ-2014-рэ

Мэшлэзэлэпыхыр Кавказым къэсыгъ

Щылэ мазэм и 24-м клымэфэ Олимпиадэм имашлэ Ставрополь кынынэсыгъ. Ставрополь краим иолимпийскэ чемпионхэм, призерхэм, Европэм изэнэкьокъу зэфэшхьафхэм теклоныгъэхэр къащыдэзыхыгъэ спортсмен цлэрылэхэм машлор къалэм кыщырахьахыгъ.

Ащ ыпэккэ Олимпиадэ джэгунхэм ямашлэ зынахъ куу чышхьашхэм темыт хыкьумэу Байкал ычлэ рахьыхыгъ. Апэрэу космосым дахьыгъ. Космонавтхэу Олег Котовымрэ Сергей Рязанскэмрэ пхьакьор космическэ къухьэм кырахи, кислород зыдэшымылэ космосым кыхахьагъ. Мыблэми, зым адрэм пхьакьор рыхьыгъэ, сурэтхэр зытырахыжыгъэх.

Олимпиадэм имашлэ Кавказым къэсыгъ. Апэрэ къалэу ар «зыдэхьагъэр» Пятигорск, ащ ыуж Ставрополь, Астрахани тхьаумафэм шылагъ. Мэшлэзэлэпыхыр «зыдэхьашт» чыплэхэри, зыщылъагъэклетэшт мафэхэри гьэнэфагъэх. Щылэ мазэм и 27-м ар Махачкала, 28-м — Грознэм ащылэгъах, и 30-м — Владикавказ, и 31-м — Налчык къащырахьахыгъ. Мэзаем и 2-м — Черкесск, Архыз, Домбай «адэхьашт», и 3-р ары Олимпиадэм имашлэ Мыекьуапэ къызысыгъ. Япллэнэрэ мафэм Лэбапэрэ Краснодаррэ къащырахьахыгъ, мэзаем и 5-м Шъачэ игьогъу щыухыгъ.

Шъугу къэдгъэкыжын мэшлэзэлэпыхыр Урысые Федерацием ипсэуплэ мин 29-мэ кызырэхьахыгъахыгъ, мэфи 123-рэ кызырэхьахыгъахыгъ. Ащ нэбгырэ мин 14 хэлажъэ, километрэ мин 65-м ехъу кыкьлэу, нэбгырэ миллион 130-мэ альэгъушт. Мэфэ заулэккэ Олимпиадэм имашлэ Адыгеири кыгьэнэфыгъ ыккы цыфхэм агухэр кыгьэгъэбэзгъыгъ.

«Шъачэ иолимпийскэ клэн»

Джащ фэдацлэ илэу Олимпиадэр рамыгъажьэзэ тхылъышхо Шъачэ фэгъэхьыгъэу кыдагъэккыгъ. Ащ олимпийскэ проектхэр кызырэхьахыгъэхэ шыккэ кыщегъэжыгъэу непэ къалэр зыфэдэ хъугъэм нэсыжъэу къэбарыбэ кыдэхьагъ. Сурэт 400-м ехъу дэтмэ арыплэгъоштых вокзалхэу, къухъэуцуплэхэу, сымэдэжъэхэу, хьаклэхэу, еджаплэхэу къалэм клэу шашыгъэхэр. Тхылъым зыгъэпсэфилэхэм, спортзалхэм, зэнэкьокъухэр зыщыреккыгъахыгъ ордэунэжъхэм нэлуасэ уафешы.

Ащ изэхэгъэуцон хэлэжъагъэхэр зэхэщэккэ комитетэу «Шъачэ-2014-рэ» зыфилорэм ипашэу Д. Чернышенкэр, Олимпийскэ комитетым ипрезидентэу А. Жуковыр, Урысыемккэ Паралимпийскэ комитетым игенеральнэ секретарэу М. Терентьевыр, Краснодар краим игубернаторэу А. Ткачевыр, «Олимпстроим» иархитектор шхьалэу О. Харченкэр, Шъачэ имэрэу А. Пахомовыр, нэ-

мыккыхэри. Олимпийскэ джэгуплэхэр агъэпсыхэ зэхъум шыккэклэу агъэфедатгъэхэр зыфэдэхэр тхылъым кыщелуатэ, олимпийскэ объект зэфэшхьафхэу къалэм, къушхьэм, нэмыккэ чыплэхэм ащагъэпсыгъэхэр дэтых.

Къалэу Шъачэ ижыккэ кы-

щегъэжыгъэу кырыкьуагъэм фэгъэхьыгъэу тхылъым кыдэхьэгъэ шхьэхэм зы ахэт. Ащ Шъачэ зыщылэм кыщыублагъэу хэхьоныгъэу ышлыгъэхэм ыккы непэ зыфэдэм нэлуасэ уафешы.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Псынклэу агъэцэккэнэу афигъэпытагъ

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат Красногвардейскэ районым ит къуаджэу Адэмые мы мафэхэм шылагъ. Мыщ пэмычыжъэу речъэкырэ псыхьоу Шхьагуащэ хэлъ чыгыжъхэр, къутамэхэр, нэмыккэ шойхэр кыыхьыжыгъэхэм, псырыкьуаплэр укьэбзыгъэным афэшлэ шлэгъэн фаехэм ащ зыгъэгъэзэгъагъ.

Муниципальнэ гъэпсыккэ зилэ «Красногвардейскэ районым» иадминистрацие ипашэу Тхьэлэнэ Вячеслав кызырэхьахыгъэмккэ, псыхьохэм адэт псым зачыхьэхьорэ уахьтэр — гъатхэр кьэмысызэ укьэбзын лэфшэнхэр зэхэщэгъэнхэ ыккы ухыжыгъэнхэ фае. Сыда плэмэ Адэмые щыпсэухэрэм псыр аклэоным, джащ фэдэу Шхьагуащэ инэпкхэр зэзыпхырэ лъэмыджыр зэхэоным ящынагъо мыщ дэжым кьэуцу. Гумэккыгъор дэгъэзыжыгъэным фэшл хэушхьафкыгъэу техникэри ящыккыгъэшт.

Тызыхэт тхьамафэр имыккы-зэ мыщ пэлухьахт ахьщэр зы-

фэдызыр къалытэнэу, техникэр кызыдырашхыгъэр зэхэоным ыккы лэфшэнхэр зыгъэцэккэшт организациер агъэнэфэнэу ащ фэгъэзэгъэ структурэхэм япашэхэм Къумпыл Мурат пшээрлы афишлыгъ. Мэзэе-гъэтхэпэ мазэхэм къаглоцл лэфшэнхэр зэккэ аухынхэ фаеу къафигъэпытагъ. А зэккэри гъэцэккэгъэ зэрэхьурэм ежъ ышхьэккэ зэрэлъыплэгъэшт кылыгъ.

Пэшлорыгъэшэу зэрэзедатгъэмккэ, псыхьом иукьэбзын пэлухьахт мылкур УФ-м ошлэдэмышлэ лэфхэмккэ и Министерствэ и Гьэлорышлалэу Адыгеим щылэм ибюджет кыыхахыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Клэлэ шлагъохэр тилэх

Оредым зэрэхэлъым фэдэу, «Адыгэ хэкум идахэ Псэйткыу гъунэ кыщегъэ». Псэйткыу иккэлэ плугъэу зыцлэ къэсломэ сшлэогъор Шхьэлэхэу Азмэт Мэзбэч ыкьор ары.

«Цыфым цыф хэккы» ало адыгэмэ. Азмэт янэ-ятэхэм ренэу ящытхэу алауагъ, чылэм зы унагъоу дэхэм ащыгъ. Цыф дэгъум гушылэ уфылъы-хъужынэу щытэп. Лыгу зыккылыгъэу, адыгагъэр зылэжъэу, нэжъ-лужьхэр зылъытэу, «янэ ллэу кылыфыгъ» зыфалорэм фэд Азмэт. Ар Тэхьутэмыккэе администрацием ипашэу кызытфашыгъэм кыщегъэжыгъэу тичылэу Нэтыхьуае хэпшыккэу хахьо ышлэу ригъэжыгъ. Фильдшер-мамыку лэзаплэу тилагъэм нэбгырэ заулэ ушызэблэккын умылъэккэу цыккыгъэ. Азмэт кытфаригъэ-шыгъэ лэзаплэр джы чылэгум дахэу ит, уепллымэ, укьегъатхэ, чылэм итепллы нахъ дахэ кьешы. Чылэ цыккыгъэу дэхэм зэрищыккыгъэм фэдэу медицине лэпылэгъу арагъэгъо-тынэм фэшл фильдшер лэзэу Болэт Саидэ зэрылэзэн ыльэккыгъэ лэмэ-псымаккэхэр Азмэт къафаригъэжыгъэх. Тапэккы къазэраделэштмккэ ыгъэгугъагъэх.

Къуаджэм щыпсэухэрэм ахьщэ зэхалъхы, чылэм мэщыт шашынэу рагъэжыгъ. Азмэт ар зельэгъум, лъэшэу гуапэ щыхьугъ, ишлуагъэ къазэрари-гъэккыгъэри кьарилуагъ. Азмэт Тхьэм шлэшхьуныгъэшхо фырил, хьаджышлэ шылагъэхэм ащыгъ. «Тхьэм иун мэщыгъ, ар ашлэу зыплэгъуккэ, ублэккынэу щытэп, улухьаныш, зы чырбыщ нэмылэми бгъэтлыгъын фае, ар псэпэшхо», — ело Азмэт.

Тичылэ имызакъоу, районым кыыхуытэрэ чылагъохэр зэ-

ккэ Азмэт кьеккыгъэх, цыфмэ залуегъаккэ, ягумэккыгъохэм зашегъэгъуазэ ыккы яльэлухэр афегъэцэккэх. Адыгэлъ зыхэлъ шапсыгъэ клэл Азмэт. Ар цыф гъэшлэгъон, игушылэ зэрэпытэм фэдэу, ежъыри бэрэчэтэу, ичлыгу рыгушхоу ильагъо рэккэ. Нэтыхьуае дэс цыфхэмккэ ащ тыфэлъало ильэсыккэу кыыхьагъэр мафэ фэхьунэу, псауныгъэ пытэ илэу, зэккэ лэфэу зыфегъэжыгъэр кыдэхьоу, иадыгэ члыгоу зыфэгъуларэм мамырныгъэ ильэу, игъашлэ кы-хьэу, илахьыл-гупсэхэм адатхэу щылэнэу.

Джыри зы нэбгырэ игугъу дахэккэ къэсшымэ сшлэогъу, ар тикьоджэ совет итхьама-тэу Мышъэ Мэдин Хьазрэт ыкьор ары. Шлугъэм, дэхэ-гъэм, шыпкыагъэм, зэфэгъэм ящытхьузэхьэу Мэдин тил. Ащ футбол ешлалэ тиккэлэцкыккы-хэм афигъэпсыгъ, ащ изакъоми, псапэу ышлагъэр маккэп. Фильдшер-мамыку лэзэплэгъэу тилагъэм лъэшэу ыналэ те-тыгъ, гъэстыныпхьэ шхьуантлэ-ри тфыраригъэжыгъ, ящыккэ-гъэшт лэмэ-псымэхэри ари-гъэгъотыгъэх. Мары джыри фильдшер-мамыку лэзэплэгъэм иунэчлэхьажэ тефэу компью-тер къафишагъ. Мэдин илэна-тлэ кыгъэшхьыпкыжъэу мэ-псэу. Тиреспубликкэ тары-гушхонэу клэлэ чанхэр тилэх. Тхьэм псауныгъэ кьарет, бэгъашлэ ешлыгъ.

Нэтыхьуае дэхэм ацккэ кьэзытхыгъэр ХЪУНЭ Разыет.

Гъогухэм ащыщхэр зэфэшлыгъэщтых

Мэзаем и 3-м Олимпиадэм имашлэ Мыекьуапэ къэсыгъ. Ащ кыыхэккэу, машлор зыхьыгъэхэр зэрыккыгъэхэр гъогухэр машинэхэм апае зэфэшлыгъэщтых.

Мыекьопэ къэлэ админист-рацием кызырэхьахыгъэмккэ, пчэдыжым сыхьатыр 6-м кыщыублагъэу пчыхьэм сыхьатыр 8-м нэс транспорт лъэпкэ пстэури мыщ фэдэ урамхэм арыккыгъэ альэккы-гъэ: Юннатхэм яурам (шы-

кьэгъэчъаплэм кыщыублагъэу Пионерскэм нэс), Пионерскэм (Юннатхэм яурам кыщыублагъэу Жуковскэм нэс), Жуковскэм (урамэу Пионерскэм кыщыублагъэу Советскэм нэс), Советскэм (урамэу Жуковскэм кыщыублагъэу Красно-

октябрьскэм нэс), Краснооктябрьскэм (урамэу Советскэм щегъэжыгъэу урамэу Пушкиным ыцлэ зыхьыгъэх нэс), Пушкиным (Краснооктябрьскэм кыщыублагъэу Гагариным ыцлэ зыхьыгъэх урамэу нэс), Гагариным (Пушкиным ыцлэ зыхьыгъэх щегъэжыгъэу урамэу Спортинвэн нэс) ыккы къа-голэ кварталхэм бгъу пэпчэ зырызэу.

Урамэу Депутатскэм игъо-гу лахьэу (Юннатхэм яурам кыщегъэжыгъэу я 3-рэ Интернационалым), урамэу Чкаловым ыцлэ зыхьыгъэх щыц (12 Мартым кыщегъэжыгъэу Димитровым нэс) обществен-нэ транспортыр ащызеккыгъэу зэлухыгъэщтых.

КЪЫКЪ БЭЛЛ: «ТШІЭРЭМ ХЭДГЪАХЪОЗЭ ТЛЪАПСЭ ТЭГЪЭПЫТЭ»

Адыгэ Республикэм икультурнэ щытхытхэ-псэуклэккэ анахь мэхъанэ зилэхэм ащыщ Лъэпкъ тхылъеджаплэр. Ар 1895-рэ илъэсым тикъалэу Мыекъуапэ цыфхэм яшлушэ гупыккэ мылькуклэ кышчызыахыгъагъ. Илъэси 119-рэ гъогур тхылъеджаплэм щытхы хэлъу къыккыгъ. Непи ар имурад фэшъыпкъ. Лъэпкъ тхылъеджаплэр — республикэм икультурэ гушъхьэлэжып. Мыщ иколлектив нэбгырэ 90-рэ мэхъу. Отдел 13-мэ ялофшлэн зы мурад иным фэлорышлэ — тхылъеджаплэр цыфхэклэ ыккы акъыл-шлэныгъэ гъотыплэ унэу шыгъэныр ары. Илъэситлум къехъуыгъу тхылъеджаплэм ипашэр лфшлэнымккэ опыт ин зилэу, Адыгэ Республикэм икультурэмккэ изаслуженнэ лфышлэу Къыкъ Бэллэ Аслъан ыпхъур ары.

2013-рэ илъэсэу икыгъэр Лъэпкъ тхылъеджаплэмккэ зыфэдагъэр, анахь къащыдэху-гъэр ыккы 2014-рэ илъэсым зэрэщыгуыгъэр, рапхырэ гушъхьэлэжэр зэдгъашлэхэмэ тшлэигоу ащ тычылагъ, гушъыгъу тыфэхъуыгъ ащ ибсысымэу Къыкъ Бэллэ.

— 2013-рэ илъэсыр тэрклэ дэгъуыгъэ, — къелуатэ ащ. — Бюджет ахъщэу къытатыгъэр зэккэ дгъэфедэгъэ, тифэныкыуагъэхэм апэлудгъэхъагъ. Икыгъэ илъэсым Интернет псынклэм зетпхыгъ. Урысые Федерацием изэхъуытэгъэ электроннэ каталог тыхъуагъ ыккы тэгъэфедэ. Унашъхъэу къыккыщыгъу тызымыгъэгупсэфыщтыгъэр мэкуогуу мазэм ядгъэгъэтэрэзыгъ, сомэ миллионитлум тлэккы ехъуу пэлухъагъ.

Джащ фэдэу, 2013-рэ илъэсым тиунэ дэккыплэхэри, ащ илэ пэлухъашъори (навесыр), лъэсгъогу асфальтыри къалэу Мыекъуапэ иадминистрацие ипашэр Наролиным илэпылэгъу клэ дгъэцэккыгъэх. Титхыль фонд сыдигъуи тыналэ тетэгъэты, ащ илъэс къэс хэтэгъахъ. Джырэккэ бюджет ахъщэу къытфатлупшырэр тфекъу, ау технологияклэхэм зыпхыгъэн ыккы гъэфедэгъэнхэ зэрэфаем ахэм апэлухъащ ахъщэри нахъыбэ къешы.

— Шъуитхыль фонд, тхылъеджэхэм ыккы цыфхэу къышъуфаклорэм япчъагъэ сьд фэдиза?

— Титхыль фонд хэутыгъэ мин 545-рэ мэхъу. Илъэсым тхылъеджэу тилагъэр — мин 15. Цыфхэу къычлэхъагъэхэм япчъагъэ 118964-м нэсыгъ. Мы къэспчыгъэ лъэныкхъомккэ хэхъоныгъэхэр тилэх.

— Цыфхэр къызфэшъу-щэнхэмккэ анахь лэубытыплэ хъурэр сьда?

— Апэрэхэм ащыщ тхылъеджаплэм члэхъэм — фондым изэгъэзфэгъэ дэгъуыгъэ, ар зэккэ нахь лэрыфэгъу зышырэр электроннэ тетхагъэхэр ары. Титхылъеджаплэ нахь зэлъагъэ-шлэгъэнымккэ амалышлэу сэлъытэх лфштхъэбзэ зэфэшъхъафхэу — лэн хъураехэу, шлэныгъэ конференциехэу, тхылъ лъэтэгъуцохэу, творческэ зэлуклэгъухэу, зэхэгъушылэгъу инхэу — криминалымккэ, наркотикхэмккэ, терроризмэм пэшлуклогъэнымккэ, гъогурккылон шапхъэхэр ыккы ахэм якультураккэ, нэмыккэ щытхыгъэ лъэныкхъомккэ зэхатщэхэрэр. Ахэм ныбжыккыклэхэмрэ щытхыгъэр нахь зышлэрэ нахъыжхэмрэ ащызэлэккэ, яшлэшлэхэмккэ ащызэдэгъуащ, хэти игупшысэ ащэпсыхъэ. Илъэс къэс

«Илъэсымккэ анахь библиотекаръ дэгъур», «Анахь къоджэ тхылъеджэлэ дэгъур» зыфилорэ зэнэккыкыуахэр зэхэтэщ. Ахэм яшлуагъэккэ тшлагъэр тэгъу-нэфы ыккы тшлэн фаер тэгъэ-нафэ. Мэхъанэ зилэ мэфэккэ хъугъэ-шлагъэхэмккэ отдел пэпчэ сыдигъуи къэгъэлэгъонхэр агъэхъазырх, ахэмккэ тхылъеджэхэр агъэгъуазэх.

— 2014-рэ илъэсыккэ шъузэрэщыгуыгъэр къыталога?

— Зэрэхабзэу, итхъуагъэр зэккэ щыдгъэцэккэнэу тыфай. Мы кыхъэгъэ илъэсым титхыпкъэ зэтхыплэщтыр зэккэ тхылъ, журнал ыккы гъэзет зэфэшъхъафхэр электроннэ гъэпсыккэ-шапхъэм егъэккыгъэнхэр, игъэуцогъэнхэр ары. Ащ кыхъэккэу тэри титхылагъэр къытфашлэным тыклэлэлушт. 2014-рэ илъэсым анахь тызпыллыщтыр ти Лъэпкъ тхылъеджаплэ электроннэ лъапсэ фэшылэгъэныр ары. Лъэшэу титхыккыгъэ оцифровочнэ аппаратыр зэрэзэдгъэгъотыщтым ыуж титышт. Мы лфыр зэшлэхыгъэ зыхъуккэ, хэтрэ тхылъеджи, тыдэ кыккы, щыли, зыфаер нахь псынклэу ышлэн ыккы гъэгъотын амал пккэ хэмылэу илэшт. Джащ фэдэу, виртуальнэ тхылъеджэхэр тилэ хъуштых.

— Мы илъэсыккэ мэхъанэу фэлшырэр?

— 2014-рэ илъэсыр — культурэм и Илъэсэу агъэнэфагъ. Мыр хэгъэгу Олимпиадэм — тэ ти Олимпиадэ джащ фэдэ къабзэу я Илъэс. А зэккэ къыдгъурылоу, тшлэрэм тегуыоу, хэдгъахъозэ тылхыккытэн мурад тил. Анахь тызлыплэщтыр тшлэрэ лфыр иккыу кыгъэлэгъуыккыгъэныр, цыфхэм анэгъэсыгъэныр ары. Ащккэ апэрэу тызккыплэгъуэр ыккы зэрэпсыхъэгъэу документхэу дгъэхъазырхыгъэхэр титхылъеджаплэ (тызэрэчлэмыфэжыккырым кыхэккэу) инагъэ хэгъэхъогъэным фэгъэзагъэхэр ары. Зэхэхъэлэ конференц-зал тилэн фае, къэгъэлэгъонхэм атегъэпсыхъэгъэ унэр, щысыплэхэр зэрымкыуэрэ къыдыхэлъытагъэу, лфшлэплэ кабинетхэр зэрэфэшъуашэу гъэпсыгъэнхэр ищыклагъ. Проектнэ-сметнэ документациеу зэхэдгъэуцагъэм а зэккэ кыхъеуытэ. Анахь тызккыплэгъуэр ыккы тызчыгуыгъэр тиунэ шхъалэ кв. метрэ 564-рэ къытфашлэхъанэу ары. Мы лфым Адыгеим и Правительство, ти Лышъхъэу Тхъаклушынэ Аслъан, Премьер-министрэу Къумпыл Мурати щыгуазэх, тилофшлэн епхыгъэ шлоигъоныгъэхэм ахэр афэнэлъасэх, тизытет ашлэ. Щытхыккэ къыдделэнхэу къыталауагъэш, ташэгъуы.

— 2014-рэ илъэсым тхылъеджаплэм илофшлэн сьд лъэныккыккэ нахь ыгъэлэгъыштытэ?

— Илъэсыккэ бэ тапэ илпыр, тилофшлэн нахь ккычлэ ыгъотыным тыдэлэгъэщт. Тиамалхэр кызылотыккырэ лфштхъабзэхэр зэхэтэщтых. Ахэм тэ тимызакъоу, зэрэ Урысыеу яллыккылохэр зыхэлэгъэщтыхэр ахэтых. Ышъхъэ кысхыпэщтэп, ау ащ фэдэ лфштхъэбзэхохэр ыпэккы зэхатщэхэу хъугъэ, джыри зэхэтэщтых. Ахэр кытккыккыхъуэрэ ллэужхэр гъогу тэрэз тешэгъэнхэм анахъэу тегъэпсыхъэгъэщтых.

— Узипэщэ коллектив

ым мэхъанэу илэр ыккы о ащ сьд уаса фэлшырэр?

— Узэдемылэу, узэгуремылоу зы лф гори ичыллэ пфигъэккыккыщтэп. Сьд фэдэрэ лфыри зыгъэбагъэрэри, зэшлэзыхырэри цыфхэр, коллективыр арэу сэлъытэ. лфыр ккыккыным анахь ищыклагъэр теуытэгъэ тэрэз. Уигухэлэ пшлэныр ыккы коллективыр ащ фэгъэлорышлэныр — мэхъанэ зилэ лъэныккыу сэрклэ.

Сэ илъэситлум къехъуыгъ мы коллективым сыккызхъагъэр (шъыпкъэ, мы системэм ащ ыпэккы сыхэтыгъ, хэлъ-хэсыр сшлагъэ). Мафэ къэс нэбгырэ пэпчэ ицылф гъэпсыккы, илофшлэкли, лэккы амапри нахь сшлэ мэхъу, ащ зэшлэпхыщтыр нахь къегъэпсынклэ. лфышлэ пэпчэ ишэн елытыгъэу, дэзеккыккэ-шылккэ фэгъэгъотыным мэхъанэ ил, джащыгъуым лфыри нахь ккыккы, гъэхъагъэхэми узэрагъажэрэп. Коллективыр унагъом фэдэ хъазыр: ифэныккыуагъи, нэмыккы къыдэсэлъытэ.

Хэти непэ игъашлэ зыщыккылохэр лфшлэплэр ары, гушлуагъэ щыгъотынгъу сыфай хэти. Ящысыплэхэри гупсэфхэу, гъэцэккылагъэхэу, ялэгъапккы ыгъэразэхэу, рыпсэунхэ алъэккыу. Икыгъэ илъэсым пллэгъогъоу ахъщэ шлухъафтынхэр (сьд ишылккыми) нэбгырэ пэпчэ лутым яттыгъ («тхъаегъэпсэху» культурэмккэ ти Министерствы, тиреспубликэ пашэхэри): тхылъеджаплэхэм я Мафэккэ (жъоныгуакулэм и 27-м), илъэсныккыомккэ, мэзибгъу лфшлагъэмккэ ыккы илъэсым изэфэхъысыжхэмккэ. Щэч хэлъэп, ащ агу нахь ккыккытыгъ, ыгъэшлугъ. Тапэккэ ашлэщтым ащ нахь зэрэккыгъэгъушлэщтхэм седжэнджэшырэл.

— Тхъауегъэпсэу, Бэлла, гушылэгъу укызэрэщыгуыгъэмккэ. Шъуигухэлэ ехъыжъагъэхэр дахэу зэшлэ-шъухынхэу шъуфэсэлэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Лыхъужъныгъэм фаллук

«Чыр цынынэзэ къауфэ, клалэр цыккыуэ агъасэ» алуагъ. Мы гупшысэм рыгуазэхэу, ублэллэ еджаплэм щеджэхэрэм ыккы нахь такъырылохэм еджэгъу сыхъат гъэшлэгъонхэр афызэхатэх. Ахэм яшлуагъэккэ, клэлэцыккы пэпчэ цыфлэпкъым ышъхъэ кырыккыуагъэу, пэккыккыгъэм фагъэнэлъасэ. Хэгъэгум ихъугъэ-шлагъэхэр лупккыу, клэлэу афалыатэзэ, тарихъ чыжъэри, непэрэ мафэм изытети арагъашлэ.

Мыекъуапэ иеджэллэ зэфэшъхъафхэм шылэ мазэм анахь аналэ зыщытырарагъэдзэгъэмэ ащыщ зэошхом илъэхъан Ленинград блокадэм мафэ 900 лэпэ-цыпэм зэрэхэтыгъэр. А тхъамыккыгъо лаем ишъыпкъаплэ зэхарагъашлэу еджэккы цыккылохэр фильмхэм арагъэплыхъ, къэбар хъугъэ-шлагъэхэм арагъэдэлух. А охътэ ккыным зиса-

быигъо тефагъэхэу, зауи, гъабли, аджали зынэ клэккыгъэхэу, Ленинград ккышчыхъуыгъэхэу, ау ни, ти заом зылэпыхыи, ибэу къэнэгъагъэхэу, ежэежырэу зэо ужым еджэхи, хэгъэгъу ккыулыккыушлэ хъухи, псэемыблэжъэу, лэжъэгъэ ветеран заулэ ти Мыекъуапэ къагъэзэжыгъэу щэпсэху. Ахэр еджаплэхэм, клэлэцыккыу ыгъыплэхэм арагъэблагъэх, зэо гукъэккыжхэмккэ ахэм адэгъуащэх. Заор зэрэтхъамыккылагъэр, заом цыф минишъэ пчъагъэм апсэ зэрэзыхыгъэхэр афалыатэ.

Непэрэ тимамыр огу агъэлэплэным, еджэным егугъунхэм, шъыпкъагъэ, цыфыгъэ ахэлъыным фаллук. Шы горэ пхэлъыныр, пфэгъэцэккыныр зэрэллыгъэр агурагъало.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Ызыщанэр ныбжыкь

Теуцожь районымкӓ Гьобэкьое гурыт еджаплэм тызэкӓом эдгъэшлэнэу тызфэягъэр кымафэр зэрэ-рахырэр, егъэджен-пӓуныгъэр шэпхакӓлэхэм адиштэу зэрэзэхашэрэр, кӓлэеджакӓлэхэм шӓлэныгъэ куухэр ягъэгъотыгъэным фэшӓ лофыгъэ зэфэшхьафэу зэрэхъэхэрэр арых. Ащкӓ гушылэгъу тыфэхъугъ еджаплэм ипашэу Еутых Аслъан. Ащ шӓлэныгъэм игъогу шлагъоу кыкӓлугъэм кӓлӓкӓу тигъэзетеджэхэр нӓлуасэ фэтшыных.

1971-рэ ильэсым чылэм дэт гурыт еджаплэр Аслъан кыу-ухыгъ. Ащ ыуж Къэбэртэе-Бэлкъар университетым щеджагъ. Ар кызыеухым Брянскэ хэкӓум агъакӓуи, ильэсищэ хысапымкӓ кӓлэегъаджэу лофщишагъ. Ихэку гупсэ кызыегъэ-зэжыым, Тэхьутэмыкыуае ильэ-ситӓо щыригъэджэгъэх. 1981-рэ ильэсым ежъ зыщеджэгъэ еджа-плэм кыагъэкӓлжыгъ. Апэрэ ильэс зыбгъушӓлым кӓлэегъэ-джэ кызыерӓкӓлоу щытыгъ, 1991-рэ ильэсым еджаплэм ипашэ игуадзэу агъэнэфагъ. 1997-рэ ильэсым кыщегъэжъа-гъэу Гьобэкьое гурыт еджаплэм ипаш, районымкӓ ищытхъу зэралорэм тыщыгуаэ.

— Непэ тиеджаплэ чӓсыр нэбгырэ 204-рэ, — тиупчӓлэхэм яджэуапхэр къаритыжыизэ, ялофшӓн зэрэзэхашэрэм ты-щегъэгъуазэ Еутых Аслъан. — Ар бэп, ау Пэнэжыкыуае зыхэбгъэкӓлжыкӓлэ, районым иадрэ гурыт еджэплэ 11-мэ анахъ кӓлэеджэкӓлуабэ зилэр тэры. А пчъагъэм хэтэп гъэрэкӓо кӓлээцӓкӓлӓу ыгыплэм кычӓлӓкӓлӓгъэхэ нэбгырэ 30-у программэ гъэнэфагъэм тетэу мыгъэ еджаплэм фагъэхъазыр-хэрэр. Ахэр купитӓоу гошыгъэ-хэу Гьукӓлӓ Мулитрэ Тхьар-кьохъо Иринэрэ рагъаджэх. Джа кӓлээцӓкӓлӓхэр зыщагъэхъазыр-хэрэ кабинетхэм ачӓлэтышт столхэмрэ пхъэнтӓкӓлӓхэмрэ гъэрэкӓо район администрацием ипашэу Хъачмамыкьо Азэмат кытфищэфыгъэх.

Корр.: Еджаплэр дэ-гъумэ, дэимэ, шӓлэныгъэ куухэр щарагъэгъотымэ

кызыэрэпшӓштыр ар кызыуухыхэрэр гъогум кытемынэхэу апшӓэрэ еджаплӓхэм ачӓлэхъашъухэу, яшӓлэны-гъэхэм ахагъахъо зы-хъукӓ ары. Ащкӓ шъуи-лофхэр сыдэу щытхэ?

Е. А.: Дӓйхэп. Гъэрэкӓо тиеджаплэ кызыуухыгъэ нэбгы-рэ 14-мэ зыкӓ ушӓтынхэм шӓ-ныгъэ дэгъухэр кыащагъэлэ-гъуагъэх. Ащ ишыхъат экӓлӓри апшӓэрэ еджаплӓхэм зэрачӓ-хъагъэхэр. Тхьаркьохъо Аслъан полицием иапшӓэрэ еджаплӓу Рязань дӓтым, Стӓшъу Фа-тимэ Мыекьопэ къэралыгъо технологическэ университетым илӓзепӓ факультет, Нэмытӓкьо Саидэ АКъУ-м итарихъ факуль-тет, Гьукӓлӓ Байзет Пшызэ къэралыгъо агроуниверситетым ащеджэх. Тикӓлӓ пӓлгъэхэм талӓплӓ, якъэбар зэтэгъашӓ, ягъэхъагъэхэм тацэгъушӓлӓ.

Тызхэт ильэсыкӓлэм я 11-рэ классыр кызыуухыштыр нэб-гырэ 19. Къахӓпхыштыри кы-шӓлэгъуаеу дэгъоу еджэрэ за-кӓлӓх. Ахэм ащыщэу Гьукӓлӓ Алибий, Стӓшъу Риммэ, Гьукӓлӓ Даринэ, Тхьаркыуахъохэу Ами-нэт, Иринэ ыкӓи Джантэмыр, бгъэхалхъэхэр щымылӓжхэ-ми, аттестат пӓыжххэр кы-лӓжыныу тацэгъугъы. Ахэр апэрэ классым кыщегъэжъа-гъэу непэ кызынэсыгъэм тфы закӓкӓлэ еджэх. Дэгъоу зере-джэхэрэм имызакьоу, олим-пиадэхэм чанэу ахӓлажъэхэ-зэ къахыгъ, непэ яшъыпкьэу, якӓлӓегъаджэхэр ялӓпылӓгъоу зыкӓ ушӓтынхэм зафагъэхъа-зыры, адыгагъэрэ лӓдӓб да-

хэрэ ахӓлӓ, щысӓтехыплӓх.

Корр.: Непэ егъэджен-пӓуныгъэр нэмыкӓлэу, нахъ шӓуагъэ кытэу, шӓпхакӓлэхэм адиштэу зэхӓщэгъэнымкӓлэ ама-лэу шъуилӓхэм, шъуэщыкӓлӓхэрэм, ахэр дэгъэзыжыгъээнхэм фэшӓ шъушӓлӓхэрэм ягугъу кытфӓшӓба.

Е. А.: Материальнэ базэм ыльӓныкьокӓлэ шыкӓлӓгъэ тилӓп. Стӓшъу Фатимэт хыса-пымкӓ регъаджэх, апшӓэрэ ка-тегорие ил, зипӓщэ классым компьютер 14 чӓт. Сомэ мин 240-рэ тефагъ гъэрэкӓо физи-кэ кабинетыр зэрэзетедгъэп-сыхъагъэм. Ащ ипашэр тэ ти-еджаплэ кызыуухыгъэу, АКъУ-м ыуж тадэжъ кызыгъэзэжыгъэ кӓлӓкӓлӓу Стӓшъу Къэплъан. Химиемкӓ кабинетэу тилӓм ипашэр кӓлӓегъэджэ ныб-жыкӓлӓу Стӓшъу Зарем. лӓп-лӓсэныгъэ зилӓ кӓлӓегъаджэу Къат Тэмарэ географиемкӓ кабинетым илӓшхъэтет. Уб-лӓплӓ классхэм якабинетэу кытатыгъэм пӓщӓныгъэ дызе-зыхъэрэр иныбжыкӓлӓгъум кы-хихыгъэ сэнэхъатым ильӓсипшӓ пчъагъэм хъалӓлэу фӓлӓжъэ-

рэ, егъэджен-пӓуны-гъэмкӓ сидуадзэу Те-уцожь Фатим. Зигугъу кыэсшыгъэ кабинетхэм ялофшӓлӓхэр план гъ-нэфагъэм тетэу зэх-щӓх, шапхъэу щылӓхэр, япшӓэрылххэр щытхъу хӓлӓу агъэцӓкӓлӓх. Ащ ишӓуагъӓкӓлэ тикӓлӓлӓхэр предмет зэфӓшхъаф-хэмкӓ район ыкӓи рес-публикэ олимпиадэхэм ахӓлажъэх, хагъэунэ-фыкӓлӓр чӓлӓлӓхэр кы-щыдахык, ящытхъу ара-гъало.

Тикӓлӓеджакӓлӓхэм шӓлэныгъэ куухэр ягъэ-гъотыгъэнымкӓлэ анахъ кыӓкӓлӓлӓ шхъаӓлӓу ти-лӓр, тибайныгъэр тикӓ-лӓегъэджэ коллективэу зегурыломэ, зӓдӓлужы-зэ лажъэрэр ары. Зӓкӓлӓмкӓ тызэрэхъурэр нэбгырэ 30. Ахэм ащыщэу 12-р апшӓэрэ гъэсэ-ныгъэ зилӓ кӓлӓегъаджэх, 8-мэ апэрэ категории кыафагъэшъо-шагъэу гъунӓпкыӓкӓлӓхэр аштӓн-хэм фӓлажъэх. Титренерхэу самбӓмкӓ — Дзыбэ Хъамзет, атлетикэ онтӓгъумкӓ — Гьу-кӓлӓлӓ Мухьдинэ, футболымкӓ — Зекӓогъу Юрэ тикӓлӓлӓхэр дэгъоу агъасӓх.

Корр.: Кӓлӓеджакӓлоу еджаплэм кычӓла-хъэхэрэм япчъагъэ хӓхъуа, хъауми хӓкӓла?

Е. А.: Джырэ нэс нахъ макӓ хъуэзэ тыкӓӓкӓуагъ. Ау мы аужырэ ильӓс зытӓлӓм лофым зӓхъокӓныгъэшӓлӓхэр фӓхъухэу ригъэжъагъ. Щыси кыӓсхын. Гъэрэкӓо апэрэ классым кычӓлӓхъагъэр нэбгырэ 19. Ар, ыпэрэ ильӓсым елӓытыгъэмэ, нэбгыритфыкӓлэ нахъыб.

Мыгъэ тилофхэр нахъ дэгъу хъуштых. Ыпшӓӓкӓлэ кызыэрэ-щысӓлӓгъахэу, гъэрэкӓо кыщегъэ-жъагъэу кӓлӓэцӓкӓлӓу 30 апэ-рэ классым кычӓлӓхъанэу тикӓ-лӓегъаджэхэм агъэхъазырых. А пчъагъэм джыри нэбгырэ зыщы-зыплӓ кыыхъӓонэу тӓ-гугъэ.

2011-рэ ильӓсым кыщегъэ-жъагъэу тиеджаплэ иублӓплӓ классыр федеральнэ къэралы-гъо шапхъэхэм атетэу еджэх. Гъэрэкӓопагъэ а программэмкӓлэ апэрэ классыр езыгъэджэнэу кыезыгъэжъагъэр анахъ опы-тышхо зилӓ тикӓлӓлӓегъаджэу Гьукӓлӓлӓ Тӓйбат.

Корр.: Тыкычӓлахъэ зӓхъум гъомылӓпхъэ мэ лӓшӓлӓхэр кытӓкӓлӓуагъэх. Шхӓплэм дэгъоу щӓпщэ-рыхъэхэ, кӓлӓеджакӓло-хэр тэрэзэу агъашхӓхэ?

Е. А.: Нэбгыри 170-рэ мафэ кыӓс шхӓплэм щӓшхӓ. Зигъот мӓкӓлэ унагъохэм кыарыкӓлӓр кӓлӓеджӓкӓло 12-р фӓгъӓкӓло-тӓныгъэ ялӓу ыпкӓлэ хӓмылӓу район администрацием егъа-шхӓх. Пщӓрыхъаӓлӓхэр Шхъӓ-лӓхъо Мир, Уджыхъу Зарем, Еутых Май. Ялофшӓн егугъух, кӓлӓэцӓкӓлӓхэм афӓсакыых, агъэ-разӓх.

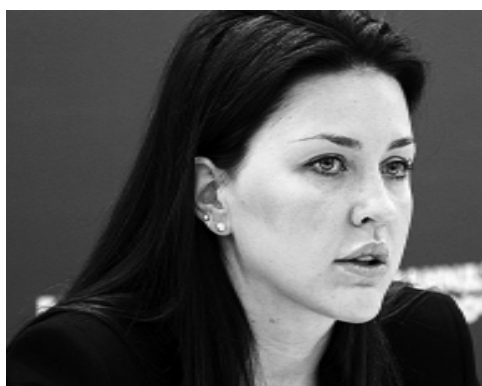
Корр.: Кымафӓм дэгъоу шъуфӓхъазырыгъа? Кызыэрэтырӓмкӓлэ, нахъ чыӓлэ кыӓхъунэу ары...

Е. А.: Тыфӓхъазыр. Олӓгъу тиунэхэр зэрӓфабӓхэр. Пхъӓ шхъхъаныгъупчӓхэр пластикэ-хэмкӓлэ зӓблахъугъэх. Пчъӓ 35-ри кытфызӓблахъугъ. Фа-бӓр кызытырӓ хъакуи гъэре-кӓлӓжыхъӓ кытфырагъэуцуагъ. Псыунитӓуи еджаплэм тфыхашы-хъагъ. Арышъ, гумӓкӓлӓ чыӓлӓп. лӓзӓплӓу тилӓри зэтэгъӓпсыхъагъ. Гъӓуччыӓлӓлӓ, шкафи, нӓмыкӓлӓу ищыкӓлӓгъэхэри чӓлӓтых, лӓзӓгъу уцхэри кытатых, ежъ фель-дшерэу Къат Римми хъупхъӓ.

Корр.: Кӓлӓегъаджэхэр екъуха? Ныбжыкӓлӓхэр кышӓуфакӓлоха?

Е. А.: Физикӓмкӓлэ, хими-емкӓлэ, хысапымкӓлэ, биологи-емкӓлэ езыгъэджэхэр кӓлӓэ-егъаджэхэр гъотыгъуаеу аломи, тӓ тащыкӓлӓрӓп, тикӓлӓлӓегъа-джэхэр екъух. Ныбжыкӓлӓхэри кытфӓкӓлох. Тикӓлӓлӓегъаджэхэм азыщанэр ныбжыкӓлэ. Нэбгыри 8-мэ аныбжъ ильӓс 30-м шӓо-кылӓрӓп. Ахэм ащыщых Стӓшъу Къӓплъан, Стӓшъу Заремэ, Стӓшъу Марыет.

НӓХӓЕ Рӓмӓзан.

Партиёу «Единэ Россиём» анахъэу ыналэ зытыригъэтхэрэм ащыщ

хэм 2016-рэ ильӓсым ехъулӓу ыгы-плӓхэм чыӓплӓ ащягъэгъотыгъэныр ары. Депутатым кызыэрӓхигъӓщыгъэмкӓлэ, федеральнэ эксперт совет зӓхӓщӓт, ащ хӓхъащтых Парламентым ипала-тэу ыхӓкӓлэ щыӓлӓм илӓкӓлӓхэр, кӓлӓэ-цӓкӓлӓу ыгыплӓхэм афӓгъэхъыгъэ лофы-гъохэм язӓшӓлохын фӓгъэзӓгъэ эксперт-хэр. Шӓолъырхэм ащ игъоу кыафилъэ-гъугъ ялӓкӓлӓхэр эксперт советым агъӓкӓлӓхъу ыкӓи ежъхэми ячӓлӓлӓхэм ащ фӓдэ советхэр ащызӓхӓщӓнхъу.

«Адыгэ Республикэм 2013-рэ ильӓ-сым кӓлӓэцӓкӓлӓу 1495-мэ ыгыплӓхэм чыӓлӓлӓхэр щарагъэгъотыгъэх. Ахэм ащы-щэу нэбгырэ 645-р икӓлӓрыкӓлӓу зӓты-рагъӓпсыхъажыгъэ унӓхэм, нэбгыри 104-р — игъӓкӓлӓтыгъэу агъӓцӓкӓлӓжыгъэ учреждениехэм, нэбгырэ 352-р — зӓ-хъуытӓгъэ гъӓсэнныгъэ зыщарагъэгъо-тырӓ еджаплӓхъу сабийхэр зыщалыгъхэрэ

унӓхэм адиштэу ашыгъэхэм, нэбгы-рэ 394-р — мӓфӓ имыкӓум, нахъ тӓ-рӓзӓу кӓӓплӓн хъумэ, пӓлӓлӓ кӓлӓкым кыкӓлоцӓ зыщалыгъыштых купхэм аха-гъӓтӓсыхъагъэх.

2013-рэ ильӓсым щылэ мазэм кӓлӓэ-цӓкӓлӓу ыгыплӓхэм чыӓплӓ кыащара-тынэу ежӓштыгъэр нэбгырэ 11228-рэ, ахэм ащыщэу ильӓси 3-м кыщегъэ-жъагъэу 7-м нэс зыныбжыыр 3581-рэ. Непэ лофхэм язытет нӓмыкӓл хъугъэ, зигугъу кыӓтшыгъэ пчъӓгъытӓуми зӓ-хъокӓлыныгъэ афӓхъугъ, ыпӓрӓр — нэб-гырэ 9356-м, ятӓлӓнӓрӓр — нэбгырэ 1679-м нэсыгъ. Мыщ дӓжыым хӓзгъэ-унӓфыкӓлымэ сшӓоигъу муниципальнэ об-разованиимкӓ кӓлӓэцӓкӓлӓхъу зыныбжъ ильӓси 3-м кыщегъэжъагъэу 7-м нэ-сыгъэхэмкӓлэ чӓзыу зӓрӓмылӓжыыр», — кыӓлуагъ Адыгэ Республикэм гъӓсэ-ныгъӓмрӓ шӓлӓныгъӓмрӓкӓлэ и Министер-

ствӓ иотдел испециалист-эксперт шхъа-лӓу Вӓрӓкьо Хъурет.

Ащ кызыэрӓхигъӓщыгъэмкӓлэ, 2013-рэ ильӓсым чыӓлӓкӓлӓхэмкӓлэ зышӓуагъэ кыӓкӓлӓуагъэхэр федеральнэ ыкӓи чыӓплӓ бюджетхэр ары. Муниципалитетхэм а лофыгъом сомэ миллион 67-м ехъу пӓлуагъэхъагъ. Гухӓлӓ гъӓнӓфагъэ зилӓ федеральнэ ыкӓи республикэ програм-мӓхэм ательтагъэу еджаплэм джы-ри мыкӓлӓр кӓлӓэцӓкӓлӓхъу ягъӓсэнныгъэ тӓрӓзӓу зӓхӓщӓгъэным пӓе джӓгун лофтхъабзӓхэм афӓтегъӓпсыхъыгъэ обо-рудование 26-рэ кыӓщэфыгъ.

Экспертым кызыӓриуагъэмкӓлэ, 2013-рэ ильӓсым кӓлӓэцӓкӓлӓу ыгыплӓ 3 ашыӓнэу рагъэжъагъ, ыгыплӓ пӓпчъ сабий 240-м фытегъӓпсыхъагъ. 2014-рэ ильӓсым ыгыплӓ 3-ри кызыӓлуахын мурад ял.

Гу учъылыгъэхэр

Дунаим ыныбжъ къэплъытэмэ, цыфыпсэр жъы дэдэ зэрэхъугъэр гъуашэрэп. Ащ елытыгъэу, гумрэ псэмрэ хъакъ афэхъугъэр маклэп — къахэлэгъ.

Загъорэ гу лъыотэ: сабыл лъэрыклоу къэхъу пэтырэр жъышъо. Ащ хэлъ щыл, ау гугъу тыхырэрп!

Зымафэ сызлуклэгъэ бзылфыгъэ бырсырым бэ кылыушылыкыгъэр: «Сипшэшъэ цыкы мэзиим къэгущылагъ», — елошъ мэгушлэ. Къыкылыкылощтыми егупшысэрэп... Пэсашэу инурэ кыасэмэ? Псэклодыба?! Тызыкылырп-лъыжыныу, тызыфэсажыныу хъурэп. Гъэшлэгъонба, гъунджэм тызыщиплээрэми нэгъу итлэгъорэр щымыщ къытхъагъэу, тымышъогъу дэд.

Сыда ар кызыхэкырэр шулуа?! Къызыхэклын заклэба гум уцуи, тлыси имылэу, чэщи мафи мэтэпэ лъыгъэм шлохэтмэ! Зыдэтымышлэжыныу пстэуми а гу цыкыжыныу лэмытлэ мыхъурэм бэу тегъэоньбэ фэтэшы, ещэчышъ — тетэльхъэ. Ар хабзэба! «Зышлэрэм еу!» зэралоу, ащ етлани зэклэ хъурэ-шлэрэри, хэбзэнчыи, акъылынчыи, зэфэнчыи, къэрарынчыи, къумали, жъалыи, пцъыуси, щыли, щымыли, уаи-лаи зыкытырагъэкъожъы. А зэклэ — гъурз, гукъопсыр

гуачы, агъачэ. Ау пстэури нэрымылэгъу заклэх, шъхъэфэшлэх.

— Цыфыр лъэшыба, сыда, гур ащ щышыба, анахъ зыклэпшырэр, зыклэпынкырэр, зыклэжырэр? — Упчлэ иным тигъэгупсэфырэрп.

«Цыфыр лъэш!» пстэуми апэу зыуагъэм джэуапыр ащклэ джы кьерэтыжъ. Ау лъэшыгъэми джы къэцыхагъ — акъылыр мэгъу, шъхъэкуцыр мэшъу, лъыр зэлэхъэ, гур хъужырэрп, лъэр клэкыжырэрп, нэхэм альэгъурэрп. Икъунба а зэклэ.

Джары уилъэшыгъэклэ Дунэешхом ыпшэ зыпшыным узыдихыныкыкы кыпшышыщтыр... Тхъагъоу зыфэтшыжыныу рэ пчъагъэм фэдиз ыкли нахъыб узэу зыфэтшыжыныу рэ. Джары пасэм цыф цыкыр онджэкъ машом шыгушлуклэу, кыыхэкыгъэ лэжыгъэ фыгуцэр игъомылэу, бзылфыгъэм къэхъугъэ сабыр ыбгъэшъо-ыкоккыу, хульфыгъэр — къэгъотэкы-къэхъыклоу, къарыкыкы мыхъуапсэу, акъылкыкы мышэхъоу, хъурэ-шлэрэ пстэумкы тхъэшлэшъуныгъэ хэти илэу зыщэтым, дунаир гупсэф тынчэу, жъы, пси, Тыгъи, Мазы зы нэцлэкы амылажъэу къэбзэ-лъабзэхъэу, Шыпкъагъэр лэтыгъэу, цыфыр щымыкыгъэу зыклэнасынышуагъэр. Гури самбырэу, зыдэщылъи амышлапэу, узыгъохэри къаыгуаохэу зэфэдэ зэфэхъалэныгъэх

зэманхэм. Алуагъэба «уигъунэгъу нэклэу о ушхэу умыгъолыжъ!» Мы гушылэжыым хэлъ шыпкъэм икуугъэ зы тхылъ псау икыущт. Ау игъорыгъо-зэ Цыфым къэшлэкыгъэ тхъагъор ежъ-ежырэу зэлишлагъ: псыхъохэм, мээхэм, къушъхъэхэм илъэкы атыриухъу ахэлэ-зыхъагъ. А Дунэешхор къэзыгъэшлыгъэм пэлъэшыжъэу, пэуцужъэу, гур фэлъэкышты, фэмылэкышты къаыгъэуцоу, ямыгупшысэжъэу, былым клэхъопсэу, цыфы гъэпцалэу, ышыштым, зэхихытэщтым, зэхихышъащтым амыгъэгупсэфыжы мэхъу. Уилэм игушлугъо унэхэм къалуимыхъажыныу рэ дэгъопи, ор-орэу лъахъэ зытеолъхъажыри. Акъылыр пшолоыеу, гурышэкыкы упсэуным узыфишэщтыр къэшлэгъуае. Етлани акъыл зилэм щэмэхъашэх, зышадзые тхъаыкылэхъашъ. Мачъэх, мачъэх етлупшыгъэу жъы, кыи, мэлъэпаох, зэхэфэх. Къэох зэтырагъэпсыхъэпагъэхэу къащыхъуштыгъэхэ электрэ ыкли атом станциехэр, мэпатэх шломыкы ыкли гъучл къычлэхыплэхэр, чэрэ мэшлоку ыкли машинэ зэфэшъафхэр (мафэ къэс тыдэми) щэуклорэх, щызэутэкыкы, цыфыбэр илэшлагъэ теклодэжыи.

Дунаир зэрэдунай: тимафи нэфы, тичэщи мэзагъо джырэкыкы. Сыда ар зымыуасэр?! Ау тыгухэр тапэкыкы зытетыгъэм

фэдэжъхэп: гъонэ-санэх, пыр-кы-сыркылу, зи альэгъужырэрп, зи зэхыхыжырэрп гъашлэм плоклабзэ ехъуллэгъэ цыфхэм агухэм. Макла апэкыкыгъэр? Зао, пыджэ, гъаблэ, гъае, узыгъохэр, псыикыжы, псыхэкылад, зэрэукы-зэхэлъад, къумалыгъэ нэпэнчыагъ. Гъунэгъум гъунэгъур ыубзэгумэ, лажы-хъакыи ямылэу, цыфхэмкы анахъ псэемыблэжыныгъэхэр (зыгу мыжъо-гъурыжъхэм) дарагъэщымэ агъэкыдхэу, сыд фэдэ плыр-стыр зэхэплъэжъ пчъагъа цыфыгум щэу тефагъэр? Макла ахэм лъэу ащычъагъэр, нэпсэу ащыхыгъэр, гунахъэу ащыхыгъэр, гоу ащыжыгъэр, шылэныгъэу ащызэпычыгъэр?!

Сыда хэти анахъ зыгъэгумэкыу зыфачъэщтыгъэр, хэт ыкли сыдым пэягъа шъозэбэн мыухыжыр, джы кызынэсыгъэми шыпкъэр тымыгъотыгъэмэ?! Псэхаллэ хъугъэхэм яхъакы къытэгъу...

Гъогу пхэнджыкыкы Нэфым фэкылохэ? Джары цыфлэпкъым ыпсэу къэухъумэгъэныр къэзгъэхылыгъэр анахъэу. Зыдэтымышлэжыи, лэягъэм, мыхъуштым мафэ къэс нахъ тыкъаутлэхъыи. Зыдгъэтхъэщтэу тлозэ, тэр-тэрэу тызэрэзэгъоужыгъэр хъурэ-шлэрэм къегъэнафэ. Дим лъэныкъуабэкыкы, нэм лъыр кытырыригъахъоу зедзы, зеубгъу. Гудэчыгъо гуапэр, гушлугъор хъакыустэл имыкыу зэрэхъужыгъэр.

Тэр-тэрэу лутыдзыгъэр, пыдзы-нэдзы тшыгъэр мэтэ

лгыгъэу узы тфэхъу. Гугъур, гупцлэнэ-къэбзэгъэр, псэемыблэжыныгъэр, лыгъэр, цыфыгъэр пчъэкъодзэ къодыех. Зэхэмыхъэ-зэфычлэплых нахыбэр: шъугъоным ыгъэкыгъэх, зэкыкы зэфэдэнэу алытэ. Ащ фэдэ мэхъуа?! Зы ным кылыфыгъэхэри ашъокыи, агукыи зэфэдэхэп, янасыпи бэкыкы зэтекыи. Зыгорэм уфычлэу, уфыкыоплэу ушылэным нахъ тэрэзба уаакылыу Тхъэм кыуитыгъэмкы узэрэпсэуштым зымыгъэблэрэгъыжъэу упылмэ, непэ зы шу горэ ор-орэу пшлэу бгъэуныфымэ. Зымыгъэу чылыба ухэтми, угуи умыгъэупабжъэба, къэрарынчыагъэр лус фэшлэу, улэ ричэхэу, умышлэмэмынэр къэхъугъэу зымыгъэпсыба, зылэтыба гу тешыкыи, уфэмыяломи, дэплыеба мы огу къаргъоу гъуни-нэзи зимылэм, нахъ кыпплылэсынба тыгъэм ифаби, мафэм инэфыи. Чэщми идахэ халлэба, жъуагъохэр чэфыбзэ шлэтых, Мазэу япщышхом езэщыхэрэп. Гъашлэм уемыпэбжъау, уфэмыбгъундж; ухэтми ушлэфэ пшлэшъуштымкы, шлоу блэжыштымкы узышъхъаысыжы; хъау, ищыкылагъап ащ нэкъокъон-шъугъон-зыпэшыжыны; угу клэдэулыкыи, уаакылы гъэулауи, гъогу зафэ бгытышты. Зы шу лъэбэкыу удэкыжышты, зыкыуигъэштэжышты, гучылагъэр тлэкы-тлэкыу зыгъэжъунышъ, цыфэу укызыэрэхъугъэм, узэрэщылэм насып дахэ кыпфыхышты.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

Щылэныгъэм кыыхэхыгъэх

Автоинспекторым кыгъэгъуцугъэ иномаркэм бзылфыгъэ зэхэгъэлыхъагъэ горэ ируль клэлырыс.

— Номер темылэу уимашиэ сыда кызкылэфэкырэр? — теубытагъэ хэлъэу еупчыи инспекторыр.

— Умыгумэкы, инспекторыр, симашинэ иномер зыфэдэр сэ езырэу сэшлэ, арышъ, кыюслон слъэкышты узыщыфэе уахътэм.

Дипломхэр зыщэрэ лым дэжъ кышыуцугъэ клэлакыр мобильнэ телефонымкыкы мэгушылэ: — Алло, сыд фэдэ диплома сэнэхъат зэфэшъхъафхэмкыкы сыгыны фаер шъуилофшлэплэ сыкылыуныным пае. Тара нахъ лоф тэрэзыр?

Пцэкъэнтфыр ылыгъэу лыжыыр псыубытыплэ нэпкъым тес:

— Мы чыплэм пцэкъэнтфымкыкы пцэжыны ушешэн уфитэп, — кырело полицием илофышлэ. — Ара сэлэ! Ащыгъум джары джынэс пцэкъэнтфым зы пцэжыны гори кызкылемыклоплагъэр.

Скоростым ишапхъэ езыгъэхъугъэ автомобилыр ГИБДД-м иинспектор кыгъэгъуцугъ.

— Нэплэгъу тамыгъэу 60 зытетыр плэгъугъэба, мары пылъагъ! — рело машинэр зе-зыфэрэм.

— Слъэгъугъэ.

— Ащыгъум къало, сыда сомэ миным шъхъащыкыкы узыкылэзэчъэрэр?

Судьяр еупчыи агъэмысэрэм:

— Сыда лы хыеу ахъчалъэр зышлуа-тыгъугъэм узкылэзуагъэр?

— Ары шъхъаеи, иахъчалъэ зи дэлыгъэпныла?

Гузажъоу лофышлэ ежъагъэу ятэ ыпхъу дэгушылэ:

— Фатима, Русик сadyкым щэ, сомэ 50 кыюстышты!

— Сэ сомэ 100 кысэти, сизакъоу сыклошты! — ело шъэожъыи.

Шаплэм члэхъэгъэ ллэу ланэм клэлырысыр

бэкыи маклэкли ыпашъхъэ кырагъэгъуцогъэ лагъэу лыгъэжъагъэ зэрылым хэзагъэрэрп, ар ыбызын ылъэкырэрп. Официантым къеджагъ:

— Мы шхыныгъор кызыблэпхъун плэкылына?

— Хъау. Емыкы кысфэмышл. Хъуштып.

— Ары шъхъаеи, плэгъурэба, шъэжыиери цацэри хахъэхэрэп?

— Ухэпыджэзэ иптхыгъэр хэтэ зышхыжыштыр?

Апэрэ мафэм апэрэ классым ихъэгъэ шъэожъыи еджаплэм кыкыжыныгъэр янэ-ятэхэм пхъашэу къажэхъагъ:

— Икыущт, джащ нахъэу еджаплэм сыкложыштып!

— Ари сыд илэужыгъо сэмэркъэуа?

— Сысэмэркъэурэрп сэ. Сыкъеджэн слъэкырэрп, тхакыкы сшлэрэрп, сыгушылэн сыфитэп. Сыд бэлахыи сызыхъафэу?

Лым ышхыгъэм тэфэгъэ уасэу ыпашъхъэ кыралъхъагъэм зепллым, ыгъэшлагъоу официантым зыфигъэзагъ:

— Моу къэдалу, шашлык порциитлоу сшхыгъэм фэшъхъаф зымы сыкыкылэлъэулауагъэп. О кыпхыгъэм доллар минитлу итхагъ. Ащ фэдэ мэхъуа?

— Ары шъхъаеи, мы шашлык Олимпийскэ машломкыкы агъэжъагъ. Зэкыи янасып кыжырэрп ар!

Лыжыыр врачым дэжъ кылагъэ ытхъакыу сэмэгъу зэрэзэхимыхыжырэр рилонэу.

— Зи хэсшыхъан слъэкыштып, — ело врачым, — жыи нэшанэхэм ащыш.

— Ари гъэшлэгъонба, егъашлэм сшлэныгъэп тхъакыу сэмэгъур джабгъум нахы нахыжъэу!

Географии урокым клэлэгъаджэр яупчыи ригъаджэхэрэм:

— Налбый, къалолъ, сыд Суэцкэ, Беломор-Балтийскэ каналхэм якъэбарэу пшлэрэр?

— Зи ахэсшыкырэрп. Тителевизор къутагъэ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

«Сэрклэ тлурн зы»

Москва кыраши кърэлыфым ишъэожъыи гъэмафэм нэнэжъ кыфащагъ. Адыгъбзэ тлэкы ригъэшлэнэу ары анахъэу кызыэрэщыгъыгъэхэр. Нэнэжыыр мэгулэжыи шъхъаеи, шъэожъыемкыкы адыгабзэр гъэшлэгъонэп. Зэрэгъурэрп зи пкыкы зэрымилэр кызыгуэрэлом, ежыири урысыбзэ тлэкыу ышлэрэмкыкы шъэожъыи дэгущылэу ригъэжъагъ.

Мафэ горэм нэнэжыи кърэлыфым ылэбжъанэхэр кыхъэ зэрэхъугъэхэр ылээгъугъэти, пиупкыныхэ ихысапэу къеджагъ:

— А Артур, иди суда!

— Что тебе надо, нана?

— ылуи шъэожъыи кыкыкылырылэдагъ.

— Иди, садис, я твои пальцы отрежу, они у тебя длинные, — ылауагъ нэнэжъ.

Лэныстэр нэнэжъ зэрылыгъыр зельэгъум, шъэожъыи кэуштыгъ. Ылэмэ апыллыхъажи ыкыб зигъэбыллыгъэхэ ыкли зигъэтхъаыкыкы кылауагъ:

— Не надо, нана, больно будет.

— Ащ нахъ больнэ плэгъушты а лэбжъанэ кыхъэмэ шлоир адахъэу, пшхырэм дэпшхэу, уныбэ зигъэузыкы. Много работэ, давай, бистро отрежу твои пальцы, — къэгубжыгъ нэнэжыи.

Нэнэжыи зэрэшломыкыштыр кыгурылуи, Артур куозэ кытхъугъ. Ащ дэжыи кылапчъэм кыдэхъажыштыгъэ яп-

шъэшъэжыи нахыжъ риутыным фэдэу ебгъунджауи, щагум дэлэтыгъ.

— Нэнэжъ, сыда къэхъугъэр, сыда Артур зыкыгъырэр? Тыди чъэра? — къэупчлагъ ыгъэшлагъоу пшъэшъэжыи.

— Къалэм дэсхэр гъэшлэгъоных, зашлокъэбзэ дэдэу, егъашлэм лэныстэ ымылэгъуэм фэд. Ылэбжъанэхэр кыхъэ хъугъэх. «Давай пальцы отрежим» слагъэти, гыныр кыхидзагъ, — хэгубжыкыкы кылауагъ нэнэжъ.

— Нэнэжъ, аде хэты ылэхъуамбэхэр пыуигъэупкыи, узынба? — ыгъэшлэгъуагъ пшъэшъэжыи.

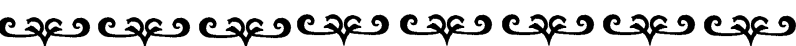
— Ылэхъуамбэхэр пысыупкыныу слагъэп сэ, ылэбжъанэ кыхъэхэр ары зыфэслагъэр нахъ, — къэпхъэшагъ нэнэжъ.

— Нэнэжъ! О елуагъэм кыкылыр ылэхъуамбэхэр пыуупкыныу уфаеу ары. Адыгабзэкыкы лэхъуамбэхэри лэбжъанэхэри «пыуупкышты» плотт, ары кылауакыкы илэр. Урысыбзэкыкы лэхъуамбэр «отрезать» плон плэкышты, ау лэбжъанэхэм афэгъэхыгъэмэ, «отрезать» плонэу щытэп, «обстричь» плотт нахъ, — гуригъэлауагъ пшъэшъэжыи янэнэжыи.

— Отрезатми, обстригатми сэрклэ тлурн зы, сэ сишлэн сшлэмэ, — ылауагъ нэнэжъ мыгумэкыкы.

ХЪАУДЭКЪО Сар.

Мыекыуапэ.

ТИЗЭИУКИЭГЪУ ГЪЭШІЭГЪОНХЭР

«Налмэсым» икъашъохэр, Никулиным ицирк...

Апэрэу зэхашэрэм сидигьокіи упчібэ кьегъэтэджы. Ащ фэші кьэщакіом игуетыныгъэрэ зымы фэмыдэ хэкілпэу кьыгъотырэмрэ ялытыгъэр бэ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ лъэпкэ къэшъокіо ансамблэу «Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, Пшызэ изаслуженнэ артистэу Хьоджэе Аслъан, ансамблэм идиректорэу, Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу Бэстэ Азмэт Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкьлоштхэм зэрапэгъокыхэрэм, концертхэу Мыекьуапэ щызэхашэщтхэм яепльыкыхэр къаралолгъэх.

— Олимпиадэ джэгунхэм «Налмэсым» ахэлэжьэным ыпэкіе концерт гъэшлэгъон Мыекьуапэ щытилэщт, — ялофхэм ташегъэгъуазэ Хьоджэе Аслъан. — Никулиным ициркэу Москва кыкылыщтыр «Налмэсым» зэгъусэхэу Мыекьуапэ концерт кышщатщт.

— Гъэзетеджэхэр, искусствэр зышлогъэшлэгъонхэр пчыхъзэхэхэм кыкылэупчлэх. Адыгэ къашъохэмрэ Никулиным ициркэ зэпхыныгъэу ялэр къагурылорэп.

— Упчлэхэр цыфмэ кызырэшъуатырэр дэгъу, — ело Хьоджэе Аслъан. — Циркыр лъэпкэ къашъом фэдэп. Гимнастикэм хэхэрэ амалхэр шагъэфедэх. Жымы хэтхэу залэты, загъэчэрэгъу, ялэлэсэныгъэ кьагъэлэгъоным фэші сценэм зытыралэтыкы. «Налмэсым» иартистхэр пчэгум кышщашъох.

— Тиартистхэр чым тетых, лъапэкіе мээуцх. Циркым хэтхэм сценэм телэтыкыгъэ

псэуалэхэр агъэфедэх. Сыда ахэр зэфэзыщэрэр?

— Нурбый, джэуапыр гъэзетеджэхэм тэрэзэу къагурылоштэу кысщэху. Адыгэ шэн-зекылауэ, тарихъ къэбарэу тилъэпкэ къашъом ахэлъыр члэтынэрэп. Ахэр дгъэфедэхэзэ, циркым диштэрэ къэшлынхэр зэхэтэхэ. Гуцылэм пае, Иныжыым иобраз артистым къашъом кышщызэлуйхы зыхъукіе, циркым иартистхэм ялэлэсэныгъэ пчэгум кышщагъэлъагъо. «Ислъамые икъэхукі» зыфилорэ къашъом зэхъокыныгъэхэр фэтшыгъэх.

— Ар лъэпкэ къашъу, Къулэ Мыхъамэт ыгъэуцугъ.

— Тэрэз. Лъэпкэ къашъом зи хэдгъэкырэп, тешлушлэ. Быбырэ бзыухэм яамалхэри къашъом халъэгъоштых.

— Циркым юф щызышлэрэ артистхэм тилъэпкэ къашъохэм сыда къаралуалэрэр?

— «Две легенды на одной сцене» — джары концертим ты-

зэреджагъэр. Юрий Никулиным ыцлэ зыхъырэ циркым иартистхэу Мыекьуапэ кьэклоштхэм пэщэныгъэ адызезыхъэрэр Дунэе фестивалэу Монте-Карло щыкылауэ кышщыхагъэщыгъэ Алишер Алиевыр ары. Циркым идиректор шъхалэу ыкы ихудожественнэ пащэу Максим Никулиныр Мыекьуапэ кьэклонэу тигъэгугъагъ. Циркым иартистхэр гимнастикэм нахъ фэгъэсэгъэх, тикъашъохэр ашлэх, ашлогъэшлэгъоных.

— Аслъан, ансамблэхэу «Налмэсым», «Ислъамыем», Пшызэ къэралыгъо Академическэ кьэзэкъ хорым, Дунэе циркхэм юф ащыпшлагъ. Концертэу зэхашъуцэрэм кьэщакіо уфэхъуныр кызыхэкыгъэр кыталоба.

— Искусствэр зы чыплэ итынэу щытэп. Щылэныгъэр лъэкуатэ, зэхъокыныгъэхэр фэхъух. «Налмэсым» кышылыр лъэпкэ къашъохэр, адыгэ шъуашэу тиартистхэм ащыгъэхэр — ахэр кьэтэгъэ-нэжыых, ау тыллыкотэным пае гимнастикэм, циркым къахэтхыгъэ къэшлынхэр дгъэфедэнхэ фаеу сэлъытэ.

— Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкьлоштхэм «Налмэсыр» ахэлэжьэным фэхъа-зырба?

— Культурэм фэгъэхыгъэу юфыгъохэм тахэлэжьэщт, — зэдэгущылэгъур А. Бастэм лъегъэ-

кылатэ. — Тиартистхэр куп залэу гошыгъэхэу ялэлэсэныгъэ кьагъэлэгъошты.

— Концерт хэхыгъэхэм къашышъушыщт къашъохэр жьугъэнэфагъэхэ?

— Ащ бэрэ тытегушылагъ. Такыкы 20-м кыкылоу кьэшъо зэхэтхэр тиартистхэм къашыщтых. Адыгэ Республикэм культурэмкы и Министерствэ зэхэщэн юфхэмкы ишъуагъэ кытыгъэкыгъэ, тыфэраз.

— Олимпиадэм имашло Урысыем ишъолпыр 83-мэ ащылагъ. Машлом мэхъанэу ратырэм бэрэ шъутегушыла?

— «Налмэсым» икъашъохэм машлом ехыплэгъэ едзыгъохэр ахэтых. Нарт Саусэрыкыо машлор кызырхырым, нэмыкхэр зэдгъапшэхэзэ, шлур ем зэрэтеклорэр, машлом фэбагъэрэ гушъуагъорэ цыфхэм къафихъэу зэрэтлэгъурэр щылэныгъэм етэпхы. Олимпиадэм имашло мамырым, зэгурылоныгъэм яхылауэ. Ащ фэдэ юфыгъохэм тахэлажьэхэ, дунэе мэхъанэ зилэ пшъэрылхэр тэгъэцаклэх.

— «Налмэсым» иартистхэм, лъэпкэ искусствэр зыгъэ-лэплэхэрэм талуклагъ, гухэ-лышлухэр ялэх. Гъэхъагъэхэр ашлынэу, шлоу щылар къадэхъунэу тафэлъау.

— Тхъауегъэпсэу.

Сурэтхэр «Налмэсым» иконцертхэм къащытетхыгъэх.

Зэхэзышагъэр ыкы кьыдэзыгъэкырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкэ юфхэмкы, Іэкыб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкыгъэхэм адырлэу зэпхыныгъэхэмкы ыкы кьэбар жьугъэм иамалхэмкы и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскер, 236

Редакциер зыдэшылэр: 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Первомайскер, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкыжъ зыхъырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын юфхэмкы, телерадиокъэтынхэмкы ыкы зэлы-Іэсыкы амалхэмкы и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлорышлал, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Пионерскер, 268

Пчъагъэр

4000

Индексхэр

52161

52162

Зак. 231

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗышыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхалэм иапэрэ гуадзэр

МэшлІэкыо Саид

Пшъэдэкыжъ зыхъырэ секретарыр НэпшІэкыу Заур

ТИЗЭДЭГУШЫНЭГЪУХЭР

Щысэ зытетхынхэр тилэх

Кымэфэ Олимпиадэ джэгунхэм ямашло мээам и 3-м Мыекьуапэ щызезыхъаштхэм Анна Игнатченкэр ащыщ. Тарихъым хэхъашт нэклубгъом илэхышлу зэрэхышыхъаштым гандболисткэ цлэрылор кытегушылэнэу телэлугъ.

— Мыекьуапэ сыкышыхъугъ, зэ-лэашлэрэ тренер-клэлэгъаджэу Джэнчэтэ Султлан гандбол командэм сыригъэблагы, спортым сищылэныгъэ епхыгъэ хъугъэ, — кьелуатэ дунаим ичемпионкэу, Урысыем спортымкы изаслуженнэ мастерэу Анна Игнатченкэм. — Джырэ уахътэ гандбол командэу «Адыифыр» апэ итхэм ащымышми, тыгу дгъэкІодырэп. Тиреспублікэ спортым мэхъэнэ ин щыраты, «Адыифым» зыкылізтыжынышъ, гъэхъагъэхэр ышлынхэу сэгугъэ. Олим-

пиадэм имашло зыхыштыхэм сэри сахагъэхъагъэшъ, сэгушло. Сэ цыхъэу кысфашыгъэр апэу кьэзылэжыгъэр игъонэмысэу дунаир зыхъожыгъэ Джэнчэтэ Султлан ары. КІэлэцыкылухэм, ныбжыкІэхэм щысэ зытырахыштыхэр Адыгеим илэх. Шъачэ щыкІошт Олимпиадэм рекордыкІэхэр шагъэуцунхэу, Адыгеир икультуракІэ къахэщынэу афэсэлэ.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Астраханочкэм» текІогъошІоп

«Астраханочка» Астрахань — «Адыиф» Мыекьуапэ — 43:24 (18:13, 25:11). Щылэ мазэм и 25-м Астрахань щызэдешлагъэх. Зезышагъэхэр: Зопунян Арпинэ, Зопунян Лусинэ — Краснодар. «Адыиф», кьэлэлпчэлутхэр: Тормозова, Самарская; ешлэкІохэр: Васильева — 2, Еремченко — 7, Черномурова, Оганян — 4, Малхозова — 2, Исаченко — 3, Головки — 3, Уджыхъу — 1, Грбавчевич — 2.

«Астраханочкэм» иешлэкІэ хигъэхъуагъ, опыты зилэ спортсменкэхэр Іэкыб хэгъэгухэм, Урысыем икьалэхэм кьаришчыгъэх. Мыекьуапэ чаплугъэ Екатерина Су-

хановар «Астраханочкэм» щешлэ, тикъэлапчъэ гьогъугуи 5 Іэгуаор кьыдидзагъ. Астрахань икомандэ Европэм икубокхэм афэбэнэнэу зегъэхъазыры.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.